

slovenski čebelar **2**

Letnik LXXXVII-Leto 1985

LETO 1873 — PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSLEM

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

St. 2

1. februar

letnik 87

VSEBINA

- Drago Korbar, Bojan Korbar: Vpliv toplotnih in prehranskih sprememb v čebelji družini 33
- Marjan Debelak: Čebelarska opravila v februarju 36
- Dvornik, Grbič: Uporaba zdravil »Dalmed« iz Splita 40
- Edi Senegačnik prof.: Kemična sredstva za zatiranje varoze in njihovi ostanki v medu (prireديل) 43
- Lojze Kastelic: Kaj moramo upoštevati pri načrtovanju čebelarjenja v nastopajoči sezoni? 47
- Varga A. dipl. vet.: Plastične satnice 49

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

- Jože Hribar: Opazovanje na bradi 51
- Senegačnik Edi: Najbolj kritično obdobje za čebele 52

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

- Nelson B: Pretekla, sedanja in prihodnja pridelava in prodaja medu v Avstriji 54

OB DVESTOTI OBLETNICI GLAVARJEVE SMRTI

- Jože Zupan: Peter Pavel Glavar, Lanšpreški gospod 57

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

- Jože Bregar: S 4. redne seje IO ZČDS 58
- Janez Mahelič prof.: Praznovanje 65-letnice čebelarske organizacije v Domžalah 59

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX:

- dipl. oec. Aleš Mižigoj: Hp Medex praznuje 30 letnico obstoja II
- Ivan Esenko: Medexov zimski seminar za čebelarje IV

CONTENTS

- D. Korbar, B. Korbar: The influence of heat and food changes in a bee family 33
- M. Debelak: Beekeeper's occupations in February 36
- Dvornik, Grbič: The use of medications »Dalmed« from Split 40
- E. Senegačnik: Chemical means for extirpating varroa and their remains in honey 43
- L. Kastelic: What has to be taken into account when planning beekeeping for the coming season 47
- A. Varga: Plastic frames 49

OUR BEEKEEPER'S EXPERIENCE

- J. Hribar: Observing on the alighting-board 51
- E. Senegačnik: The most critical period for bees 52

NEWS FROM THE BEEKEEPING WORLD

- Nelson B.: Past, present and future production and selling of honey in Australia 54

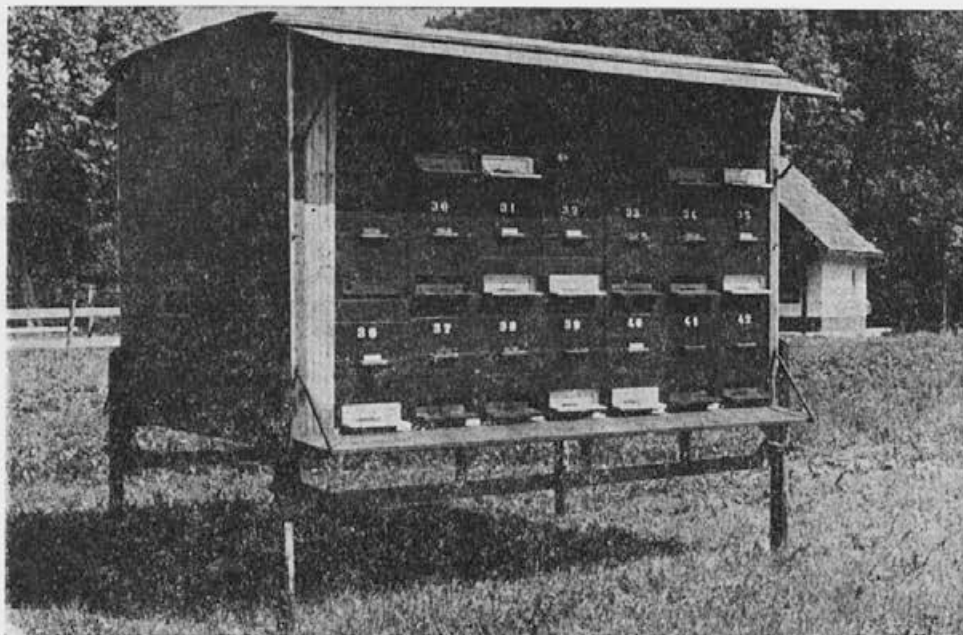
FROM THE SOCIETY LIFE

- J. Bregar: From the fourth regular session of the Executive Council of ZČDS 58
- J. Mihelič: The celebration of 65 years of Beekeeping Organization Domžale and unfolding the flag 59

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

- A. Mižigoj: Hp Medex celebrates its 30 years of existence II
- I. Esenko: Medex winter seminar for beekeepers IV

VPLIV TOPLOTNIH IN PREHRANSKIH SPREMEMB V ČEBELJI DRUŽINI

DRAGO KORBAR, BOJAN KORBAR

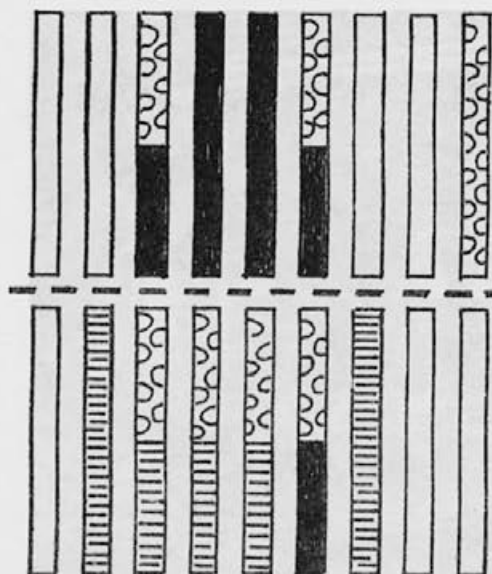
Pri čebelarjenju na višinskih pašah v okolici Spodnjih in Zgornjih Gorij, na Mežaklji in na Pokljuki je v letu pravzaprav malo pašnih dni. Dolga leta čebelarjenja v AŽ in LR panjih po splošno znanih metodah niso obrodila posebnih sadov. Na podlagi dolgoletnega čebelarjenja z okoli sto čebelnimi družinami in na podlagi rezultatov številnih poskusov v zadnjih letih se je v teh trdih razmerah izluščila nova metoda čebelarjenja. Osnovna ideja nove metode je, imeti stalno zelo močne družine, da lažje izkoristimo kratkotrajno pašo. Te družine je treba obdržati v panju in poskrbeti, da ne izrojiijo.

Čebelarjenje po znanih metodah je dalo zelo malo močnih družin. Največja težava je bila, kako obvarovati te redke močne družine pred rojenjem. Doba rojenja se na višinskih

pašah podaljša do začetka avgusta. To obdobje terja stalne preglede čebelnih družin in neprestano brskanje po čebeljem gnezdu. Vsaka čebelja družina je predstavljala posebno stanje, ki ga je bilo treba individualno reševati (glej sliko 1). Tako pregledovanje je hudo zamudno.

Nova metoda je zgrajena na teh načelih:

Prvo načelo: Čebelji družini omogočimo dobre in stalne paše. Dobro znano je, da čebelje družine manj rojijo tam, kjer so paše dobre in stalne. Poskusimo še mi ustvariti našim čebelam take razmere. V sosednjih republikah priporočajo najmanj 25-kilogramsko zimsko medeno zalogo, preko vsega leta 10- do 12-kilogramsko medeno zalogo na čebeljo družino. Izkoriščamo znani rek »Med se rodi na medu«;

Slika 1. Primer dosedanjega stanja v panju, ki ima vloženo matično rešetko. Gnezdo čebelne družine je razdeljeno. V spodnjem delu je odkrita zalega, ki najbolj potrebuje toplo okolje. Matico silimo, da v slabih okoliščinah zalega jajčeca

Drugo načelo: Do sedaj uskladiščen med v panju spravimo v gibanje. Izkoristimo naravni nagon čebel, po katerem prenašajo med nad zalego. S tem ustvarimo pogoje za dobre in stalne paše in čebeljo družino docela zaposlimo vse leto. Čebeljo družino zaposlimo v dobi, ko ni paše. Matici omogočimo stalno in intenzivno zaleganje;

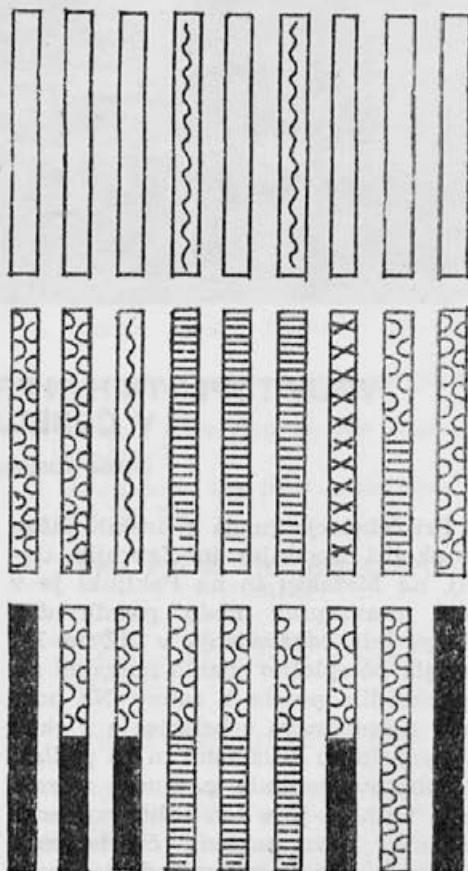
Tretje načelo: Gnezdo čebelje družine toplotno zavarujemo. Ranljive dele gnezda, matico, mlado odkrito zalego, zaležene sate z venci medu in medene sate za prenos zavarujemo s sati s pokrito zalego in tako dobimo toplotno zavarovano gnezdo čebelje družine. S tem smo ustvarili ugodne naravne razmere za matico, da se brez matične rešetke drži gnezda.

Po teh načelih je metoda čebelarjenja takšna:

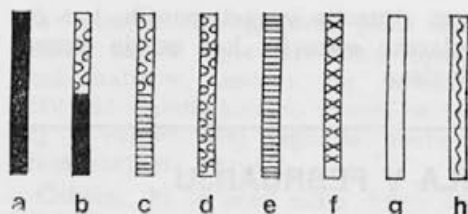
Spodnjo naklado uredimo tako, da so v sredini gnezda sate z odkrito za-

lego z venci medu. To sredino obdamo s sati, ki imajo pokrito zalego z venci medu; vmes vložimo sat z medom. Rob gnezda toplotno zavarujemo s sati s pokrito zalego. Sat s pokrito zalego ima čudovito lastnost, da dobro zadržuje toploto. Če ga izločimo iz panja, bomo ugotovili, da je po nekaj dneh še vedno topel.

Drugo naklado uredimo tako, da so v sredini gnezda preostali sate odkrito

Slika 2. Vmesno stanje gnezda čebelje družine po novi metodi čebelarjenja. Gnezdo je v spodnjem delu panja toplotno zavarovano s sati s pokrito zalego. V sredini spodnjega dela gnezda so sate, iz katerih čebele prenašajo med v zgornje predele panja. Gnezdo je toplotno in prehransko urejeno. Ta urejenost silijo matico, da se brez matične rešetke drži gnezda. Gnezdo uredimo na opisani način vsakih deset dni

Legenda:

- a) sat s pokrito zalego
- b) sat s pokrito zalego in vencem medu
- c) sat z odkrito zalego in vencem medu
- d) sat z medom
- e) sat z odkrito zalego
- f) trotovski sat
- g) prazen sat
- h) satnica

zalego. Obdamo ga na eni strani s praznim satnikom za ograditev trotovine. Na drugi strani vložimo satnico. Ob rob gnezda vložimo sate z odkrito zalego. Praznino zapolnimo s sati, ki so le delno napolnjeni z medom.

Tretjo naklado izpolnimo s praznimi sati in satnicami. Pomembna je pravilna lega satnic. Kako so vse tri naklade urejene, kaže slika 2.

Ko smo čebeljo gnezdo na opisani način uredili, pridejo na vrsto pomembna opravila. Vsakih deset dni preložimo medene sate, sate z zalego in sate z venci medu iz zgornje (druge ali tretje) naklade v spodnjo naklado. Čebele neprestano prenašajo med iz medenih satov v spodnji nakladi nad gnezdo družine v zgornjo naklado. Tako smo umetno ustvarili možnost dobre in stalne paše in prisilili matico k intenzivnemu zaleganju. Matica takoj zaleže izpraznjene medene sate in sate s položeno zalego, ki so bili do sedaj nad matično rešetko in matici nedosegljivi. Zaradi tega se matica vrača v spodnjo naklado in se drži gnezda.

Pri tej metodi čebelarjenja se delo pri pregledu družin bistveno spremeni. Omeji se na prestavljanje štirih satov iz spodnje naklade v zgornjo in obratno vsakih deset dni.

Vstavljamo in izrezujemo trotovski sat in skrbimo, da se ne zmanjša 10- do 12-kilogramska medena zaloga. Ob dobrem znanju, kaj mora gor in kaj mora v spodnjo naklado, je to opravilo hitro, preprosto in rutinsko. Če je delo dobro opravljeno, nas rešuje mnogih dosedanjih opravil.

Čebelja družina se vse leto enakomerno razvija in je stalno močna. Matične rešetke ne uporabljamo, zato smo se izognili nevarnosti blokad. Sati z venci medu nad zalego, do zdaj čista izguba, so zdaj najbolj zaželeni v novi metodi čebelarjenja. Odpade mučno iskanje matice, ker ugotavljamo kakovost matice po količini in kvaliteti zalege. Matico iščemo samo pri zamenjavi slabe z dobro. Čebelarimo samo z enoletnimi maticami. Stalen prenos medu zaposli vse robove čebel, zato je graditev satja celoletna, posebno graditev trotovskega sata, ki je postal nepogrešljiv v bitki proti varozi. Zimsko krmljenje izkoriščamo tudi za graditev trotovskega sata, ki ga čebele zalijejo z medom. Spomladi je takoj na razpolago za lovljenje varoze.

Pomemben uspeh te metode čebelarjenja je, da čebelje družine z našo kranjsko matico na višinskih pašah manj rojijo.

Novo metodo so preizkusili v letu 1983 na sto dveh, v letu 1984 pa na sto šestdesetih čebeljih družinah. Od tega je bilo štiriindvajset družin v AŽ panjih, druge družine v Langstroth-Rootovih panjih. Metoda je dala tako močne čebelne družine, da so zasedale tri naklade. V letu 1983 je bila slaba čebelarska letina, v letu 1984 pa so bile vremenske razmere še slabše. V letu 1984 je bilo sploh vprašanje obstoja čebelnih družin. Težave teh dveh let smo preživeli z močnimi čebeljimi družinami.

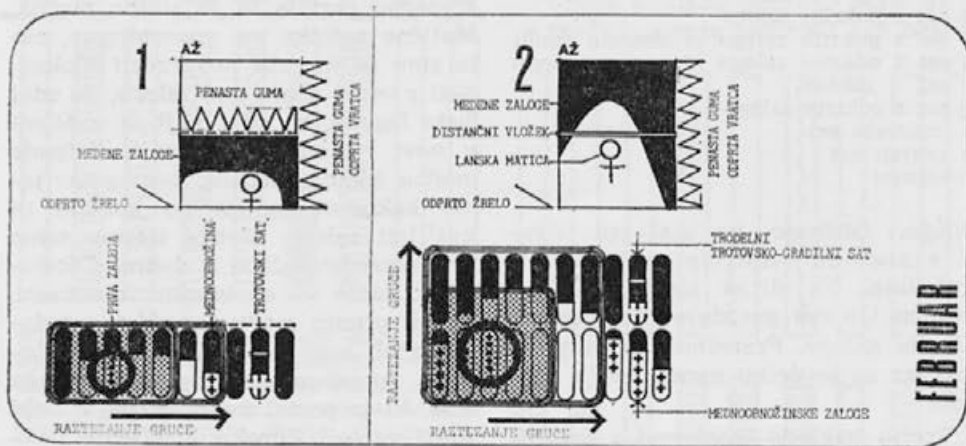
Z novo metodo čebelarjenja pravzaprav neprestano skrbimo za ugodno naravno okolje v čebelnem gnezdu. Zato je ugodna za čebelne družine.

Kvaliteta nove metode je dobrodošla čebelarjem še po drugi strani. Zagotovljena je enotnost in s tem pregled-

nost situacije v vseh panjih, kar čebelarska opravila kar se da poenostavlja.

ČEBELARSKA OPRAVILA V FEBRUARJU

INŽ. MARJAN DEBELAK

Za nami je prvi mesec letošnjega leta in vse bolj se bliža čas, ko se bomo ponovno srečali s čebelami pred čebelnjakom. Videli jih bomo na prvih pomladnih cvetkah, ki bodo pokukale ob svojem času kar skozi sneg in zacvetele predvsem na kopnih sončnih parobkih.

V mojem kraju cveti konec zime teloh ali po domače »kurice«, na katerem najdejo čebele prve večje koščke obnožine. Bilo bi ga pa še veliko več, če ga ne bi tako kot tudi drugo spomladansko cvetje brezobzirno trgali ljudje, ki bi vso naravo najraje strpali k sebi v sobe in jo ljubosumno stražili na svojih vrtičkih...

Ob mojih pogostih obiskih Šmarne gore me vsako zimo boli srce, ko vidim, da obiskovalci — na videz sami kulturni ljudje in planinci — ne pustijo vzcveteti niti enemu telohu ob sprehajalnih in planinskih poteh te gore.

Pri nas smo imeli včasih tudi obilo spomladanske rese, ki je pordečila bregove. Zadnja leta pa jo redno pred cvetenjem popasejo črede srnjadi in uvoženih muflonov, ki jih gojijo lovci v preobilnem številu. Doma se počutimo že tako kot sredi živalskega vrta ali na safariju v Afriki, ko vsak dan, posebno pa v svetlejših nočeh, srečujemo skupine teh živali pred pragi naših hiš, ko so temeljito objedle vse, kar je bilo po njihovem okusu na vrtovih, v sadovnjakih in v gozdovih.

Zato, da bi čebele v toplejšem vremenu bolje izkoristile to prvo cvetje in da bi bilo kolikor se da dolgo zavarovano pred navedenimi roparji, si čebelarji, čeprav siti zime, želimo, da bi sneg dovolj dolgo prekrival rastišča.

No, o vsem tem čebelarji zdaj v februarju navadno samo nekoliko močneje razmišljamo, ker je ta mesec po vseh pravilih najbolj snežen in še

prav zimski. Ker moramo pisci »navodil« oddati spis uredniku mesec pred natisom, seveda ne moremo prav nič vedeti, kakšno vreme bo tedaj v resnici. Saj tega še poklicni vremenarji ne uganejo.

Čebelar, ki je pred zimo dobro oskrbel čebele, tudi v tem mesecu nima posebnega dela za njimi in ne posebne skrbi za njihovo počutje. Ob priliki pogledamo pred čebelnjak, če je vse v redu. Izpred čebelnjaka odmečemo sneg in ga naokrog potrosimo s prstjo ali s čim drugim, da ga sonce hitreje stopi in je vse pripravljeno za prvi resnejši čistilni izlet. Ta izlet dočakamo (če smo morda doma) ob prvem toplen sončnem dnevu in to je res vesel dogodek za čebelarja, pravi praznik. Žal nas ta dan pogosto doleti na delavnik, ko smo daleč od svojih čebel. Vendar nič ne de. Prej ali slej bomo že tudi mi pred čebelnjakom tedaj, ko bodo živahno vzletavale in si bomo ustvarili prvo letošnjo podobo o stanju posameznih družin. Normalno je, da močna družina sama očisti podnico mrtvic in večjega dela drobirja, zato čebelar samo tu in tam malo pomaga pri čiščenju. Močna družina čisti kar sproti in tudi če bi se čebelar ponujal za čistilca, nima navadno kaj delati. Podnica je čista in pospravljena kot pri pridni gospodinjhi hiša za veliko noč.

Čebelarji, ki čebelarimo še z dobriimi starimi žnideršiči, imamo to prednost, da lahko po odstranitvi letve, ki zapira »ameriško žrelo«, izvlečemo lepenko, če smo jo vstavili v jeseni, na podnico kar skozi žrelo, ne da bi odpirali panj. Ta prednost, ki je pomembna še za nekatere druge stvari, o katerih bomo govorili ob drugi priliki, je izgubljena pri novejših panjih, ki so v prodaji. Brada in pomična letvica »ameriškega« žrela je pri teh panjih zožena tako, da lepenke od spredaj ne moremo več vlagati ali izvleči iz panja, pa tudi očistiti ga ne moremo brez težav, ker sta sprednja

vogala podnice težko dosegljiva. Korično bi bilo, da bi se v tehnični komisiji pogovorili, če je zoževanje žrela in brade pri sodobnih panjih res nujno. Na čas in učinkovitost prvega in naslednjih čistilnih dni vpliva v nemajhni meri tudi lega čebelnjaka. Moj čebelnjak je npr. na pobočju, ki je obrnjeno na vzhod in je toplejši del dneva od poldneva naprej že v globoki senci.

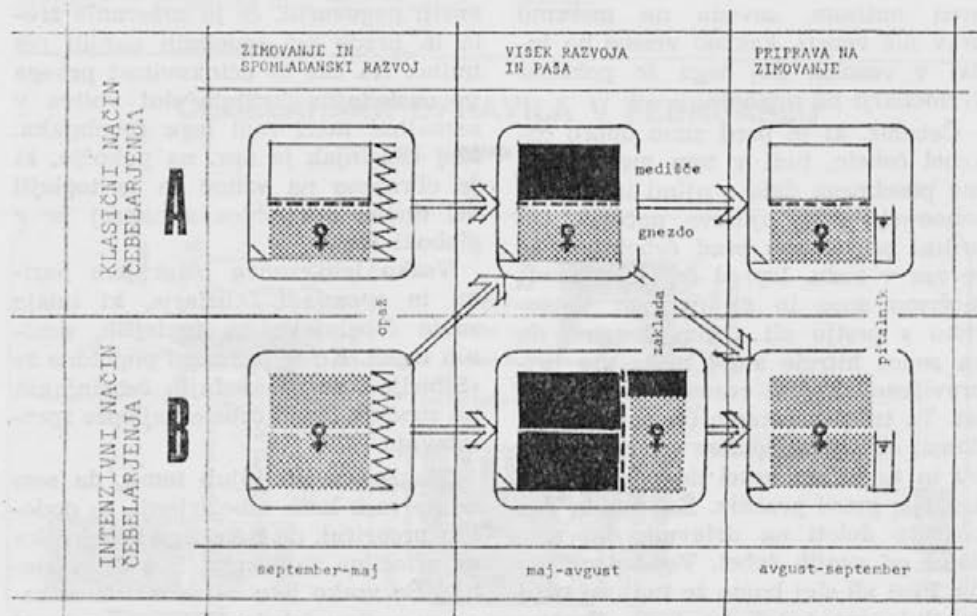
Vsako leto znova blagrujem pozimi in spomladi čebelarje, ki imajo svoje čebelnjake na toplejših, sončnih legah. Ko je pri meni popoldne že »Sibirija«, se v sosednjih čebelnjakih na sončnih legah čebele najlepše spretletavajo.

Blagrujem jih kljub temu, da sem se po vseh letih čebelarjenja že dodobra prepričal, da taka lega čebelnjaka ni odločilna za končni izid čebelarjenja. Še vsako leto so se mi ob ustreznem načinu čebelarjenja, ki mu boste lahko sledili tudi v teh navodilih, kljub tej neprijetnosti, razvile čebele ob pravem času do polne moči in brez zimskih izgub ter dosegle za naše razmere rekordne bere. Zato sem prepričan, da je pomembnejše od idealnega osončenja dober dostop in bližina doma, kjer imamo mnogo ugodnosti in so nam zato opravila s čebelami znatno lažja.

Težave s poznozimskim soncem pred čebelnjakom pa se, tako kot vse težave, lahko precej omilijo, če smo nekoliko iznajdljivi. Pročelja panjev lahko prepleskamo v temno, žarke vpijajočo barvo, ki jo tudi dopoldansko sonce močno segreje in tako izboljšamo splošne razmere pred čebelnjakom. Ne pozabimo pa žrelo vsakega panja posebej označiti s čebelam razločljivo barvo, npr. v ozkem pasu nad žrelom.

Da zmanjšamo pozne zimske in zgodnje pomladne izgube pašnih čebel pri povratku k že osončenemu čebelnjaku, prekrijemo tla pred čebelnjakom do spodnjih naletnih desk

TEMELJNE ZNAČILNOSTI ČEBELARJENJA
Z AŽ PANJI

s strešno lepenko, ki s svojo črno barvo tudi pomaga k izboljšanju toplotnih razmer ob čebelnjaku.

Že januarja sem se dotaknil nekaterih vprašanj, ki zadevajo načine čebelarjenja za žnideršiči, pa bi zdaj lahko nadaljevali ta razmišljanja, saj imamo še tja do aprila dovolj časa za kaj takega.

Menim, da je za čebelarjenje z AŽ panji značilno predvsem dvoje:

- zazimovanje čebel v njih
- čebelarjenje z njimi v najburnejšem razvojnem in pašnem obdobju.

Prezimujemo takole:

1. Lahko so čebele stisnjene v en oddelek, navadno plodiščni; nekateri pa so bolj navdušeni za mediščni. V obeh primerih je treba pobrati satje iz enega oddelka in ga shraniti v omaro;

2. Lahko pa so v obeh oddelkih, torej v vsej prostornini AŽ panja, vendar z matično rešetko med oddel-

koma, kar zadržuje matico in s tem tudi zimsko gručo samo v eni etaži. Kljub temu, da je tako prezimovanje precej tvegano glede na možnost, da se čebele pomaknejo za hrano ali toploto v drugo etažo, matica pa ne more za njimi, se za tak način odločajo predvsem nekateri prevaževalci, ki nimajo niti časa niti prostora za spravljanje satja;

3. Prezimumemo lahko tudi v obeh oddelkih panja brez ločitve z matično rešetko, kar se je izkazalo za izredno ugodno rešitev tega vprašanja.

V burnem razvojnem (predpašnem) in pašnem obdobju pa ima čebelar z družinami v AŽ panjih glede na način zazimovanja naslednje možnosti:

1. Odpre drugi oddelek z nastavljanjem in prestavljanjem satja;
2. Prestavlja satje v že čez zimo odprti drugi oddelek panja (ločen z matično rešetko);
3. Čez zimo združena oddelka (brez matične rešetke) lahko spet loči z rešetko;

4. Čez zimo združenima oddelkoma (brez matične rešetke lahko dodamo zaklado kot tretji premični oddelek in vanj nastavljamo ali prestavljamo satje. S tem izdatno povečamo razvojno možnost družine in nabiralno ter skladiščno sposobnost, kar se nam krepko pozna pri boljšem izkupičku pri čebelarjenju.

Pri tem trčimo na zmotne trditve, da je za naše razmere najbolje čebelariti s srednje močnimi družinami. Take družine, pravijo da v primerjavi z močnimi več nabero. Trdijo, da pri nas sploh ni pogojev zanje, ali pa so dobre paše preredke, da bi jih močne družine lahko s pridom izkoristile. Resnica je v tem, da mora čebelar z močnimi družinami znati pravilno čebelariti (da mu predvsem ne sedejo na roj) in da jim da dovolj prostora. Tako oskrbovane močne družine tudi v najslabših pašnih letih prinesejo mnogo več kot srednje močne družine, s slabiči pa tako ali tako ni nič.

Primerjajmo povedano na priloženi skici, kjer sta prikazani dve najbolj značilni obliki čebelarjenja z žnideršiči.

Pod črko »A« ponazarjamo čebelarjenje na »klasični« način, pod črko »B« pa na intenzivnejši način z dvoetažnim prezimovanjem in dodajanjem tretjega oddelka-zaklade.

Tiskarski skrat je v prvi številki izpustil zaključek razlage k skici, zato poglejmo najprej ta zaostanek:

Na desni skici vidimo dogajanja v bistveno drugačni razporeditvi pri zazimljenju močne družine z nekoliko več hrane v dveh oddelkih AŽ panja, z vmesnim distančnim vložkom na mestu odstranjene matične rešetke. Prednosti zimovanja v dveh oddelkih panja bomo v teku leta postopno odkrivali. Če želimo čebelariti z nadpovprečno močnimi družinami, je zimovanje v obeh oddelkih panja kar nujnost. Le tako namreč lahko zazimimo zares močne družine ob obilnih

zalogah hrane ter na zadostni satni površini, ki omogoča spomladi nagel in samodejen razvoj družin do največje moči.

Nadaljujemo opazovanje dogajanj v naših dveh opazovalnih čebeljih družinah, ki potekajo meseca februarja (glej februarsko sliko). V obeh primerih sta mladi matici v ugodnih razmerah za prezimovanje; ki jih omogoča AŽ panj, zložen v skladovnico in spravljen pod streho čebeljnaka, pričeli zalegati sredi januarja.

V februarju povečujeta družini zalegalno površino predvsem v sorazmerju z močjo in jesensko oskrbljenostjo in manj glede na zunanje vremenske razmere.

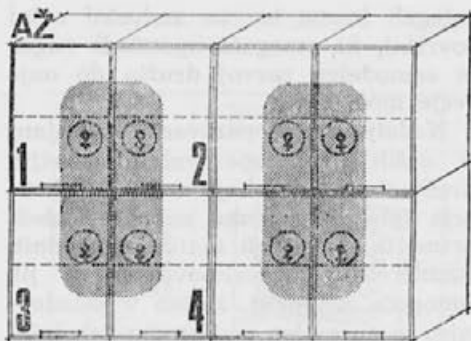
Zimska gruča se v panju, ki je zložen v skladovnico, navadno pomakne na tisto stran, kjer ima gnezdo tudi sosednja družina. Tako si izdatno pomagata pri ogrevanju.

Gruča, ki je bila pri nizkih zunanjih temperaturah skrčena na minimum in je zasedala le nekaj ulic, se ob vse toplejšem vremenu postopoma razteza in se končno razleze ponovno na vso prostornino panja, tako da je sedaj stanje takšno kot pred zazimljenjem.

Pri zazimovanju v obeh oddelkih AŽ panja brez matične rešetke opazimo, da družine v skladovnici ne združujejo gruč samo v parih, temveč tudi v »četvercih«, torej skupaj z gornjima dvema družinama. Pri mojem opazovanju skozi vrsto let sem praviloma vedno našel poznizimske čebelje gruč v simetrični razporeditvi, kot jo kaže risba.

V spodnji vrsti panja so se družine zblížale po parih in pomaknile v gornji oddelek. V gornji vrsti pa so enako razporejeni pari gruč ostali v spodnjem oddelku s čebelami do same podnice.

Na tak ugoden raspored čebeljih zimskih gruč v naših panjih, ki so zloženi v skladovnice, moramo misliti že v jeseni, pred zimovanjem, ko po-

POLOŽAJ ZIMSKIH ČRUG PRI
CELOPROSTORINSKEM (DVOITARNEM)
PREGIMOVANJU ČEBELJIH DRUŽIN
V AŽ PANJAH, ZLOŽENIH V ZELADOVNICO

magamo čebelarjem k taki razporeditvi z ustrezno razporeditvijo nazadnje zaleženih satov in zimskih medenih zalog. Čebele se pomladi raje odločijo za ponovno zaleganje prav na satju, kjer so se jeseni polegile zadnje mladice.

Spoznanje, kako se oblikujejo skladne zimske gručice, nam pomaga tudi pri odločitvi, kako razporediti in naseliti družine v čebelnjaku. Pomembno je vsekakor, da upoštevamo pri načrtovanju čebelnjaka parno število panjev, ki jih postavimo v eno vrsto.

Prihranimo še kaj za pogovor v marcu! Dotlej pa lepo pozdravljeni!

UPORABA ZDRAVIL »DALMED« IZ SPLITA

»Dalmed« — Dalmatinska čebelarstva zadruga Split — se je vključila v izdelovanje zdravil za zdravljenje zajedavskih in kužnih čebeljih bolezni, predvsem zdravljenje varoe, ušivosti in noseme. Vzporedno z izdelavo raziskujemo tudi nekatere snovi, ki bi jih lahko uspešno uporabili pri zdravljenju glivičnih, bakterijskih in virusnih obolenj odraslih čebel delavk, matice in trotov, pa tudi zalege. Pri izbiri učinkovitih snovi zelo pazimo, da so le-te strupene za povzročitelja bolezni, da pa ne delujejo na čebele, na zalego in se ne akumulirajo — nabirajo — v čebeljih pridelkih. Pri zdravljenju moramo biti predvsem prepričani, kaj zdravimo, postaviti moramo pravo diagnozo bolezni. Zelo pogosto se dogaja, da čebelar uporablja zdravila po svojem osebnem mnenju in potem namesto zaželenih učinkov ugotovi nezaželene. Vzrok za to je potrebno iskati predvsem v naravi bolezni. Po pravilu obstaja pred obdobjem vidnih znamenj bolezni obdobje skritih znamenj, ki lahko, glede na vrsto povzročitelja, traja različno dolgo. V tem obdobju je čebelja

družina navidezno zdrava. Če se to zgodi v pašnem obdobju, bodo okužene in izčrpane čebele odmirale nekje v naravi, če pa je obolela zalega, bo matica z večjo produktivnostjo želela nadomestiti izgube.

Danes imamo v vsej naši državi in tudi po svetu zelo razširjen pojav zajedavskih bolezni, predvsem varoe, ki povzročajo čebelarstvu veliko škodo. Povzročitelj varoe je zajedavec na čebelah in njegov razvoj je dokaj podoben razvoju čebel. Takšen način razvoja in življenja slabi odrasle čebele in zalego, na izčrpanih organizmih pa se lahko razvijejo bolezni, katerih povzročitelji so mikroorganizmi, to so ameriška ali huda gniloba čebelje zalege, lahka gniloba, nosema in druge.

Če čebelar ne računa s tem in zdravi proti varoi, lahko uniči družino. Prav zaradi tega se lahko zgodi, da izgubi zaupanje v zdravilo, ki ga je uporabil za dimljenje čebel.

Danes pri nas in po svetu uničujejo varoo na več načinov z uporabo različnih zdravil in metod zdravljenja. Neizpodbitno je dejstvo, da zdrava

vilo, ki bi varoo popolnoma uničilo, še ne obstaja.

Zdravljenje temelji na uporabi bioloških in kemičnih metod zdravljenja vso čebelarstvo sezono. Pojav hitre odpornosti — imunosti ali rezistence — proti določenemu zdravilu je vzrok, da čebelarji nenehno iščejo novo zdravilo. Prvo naše zdravilo ki so ga čebelarji na široko uporabljali za zdravljenje proti varoi, je bil apiakaridim. To je zdravilo z akaricidnim in insekticidnim učinkovanjem, izdelano v obliki papirnatega zvitka. Namenjeno je čebelarjem z večjim številom družin in prikladno za lahko in hitro uporabo.

Do nedavnega so iskali kombinacije kemikalij, ki bi skupno najmočnejše učinkovale proti zajedavcu, s spoznanjem o razmeroma hitri odpornosti pa se je ugotovila nevarnost, da bi parazit postal odporen proti več učinkovitim snovem hkrati. Menimo, da je najbolje uporabljati vsako učinkovito snov posebej, z njihovo načrtno zamenjavo pa poizkušati čim bolj odložiti pojav odpornosti ali rezistence. Na tej osnovi je nastalo zdravilo varocid — set, ki vsebuje šest zdravil za sistematsko uničevanje varoe med vso čebelarstvo sezono.

Po trije od njih: pomladni varocid, poletni varocid in jesenski varocid so narejeni v dveh oblikah: zvitku in lističih. Pomladni varocid je izdelan na bazi amitraza. Bil je še posebej učinkovit pri uničevanju varoe. Delovanje je zasnovano na akaricidnem učinkovanju aktivne snovi. Dim, ki nastane pri izgorevanju zdravila, omami parazite na čebelah, da odpadejo na dno panja, od koder jih čebele odnašajo. Amitraz je nov akaricid, ki ga do zdaj niso izkoriščali za uničevanje zajedavcev čebel in zato za zdaj še ni strahu pred odpornostjo. Priporočajo ga, ko so čebele zelo občutljive, to pa je zgodaj spomladi in za zdravljenje v čebelarstvo sezoni.

Poletni varocid izredno močno deluje na zajedavca varoo. Izdelan je na osnovi malationa in se lahko uporablja le pri močno razvitih družinah, to pa je poleti.

Jesenski varocid deluje blago in ga priporočamo za uporabo v čebelarstvo sezoni in jeseni, ko ni več zalege, zimskih čebel pa ne smemo poškodovati, ker sicer ne bi dočakale spomladi.

Zamenjava preparata zmanjšuje nevarnost odpornosti zajedavca.

Zavitek varocida v zvitku, ne glede na katerega od treh mislimo, zadostuje za zdravljenje 50 čebeljih družin, varocid v lističih pa je namenjen posameznemu zdravljenju, kar pomeni, da v vsakem panju uporabimo po 1 listič.

Ko dimimo čebele, moramo upoštevati vse pogoje, ki nam omogočajo uspešno in pravilno dimljenje. Zgodaj spomladi in pozno jeseni, ko lahko pričakujemo močne ohladike in morda slano, je bolj priporočljivo dimiti čebele zjutraj pred izletavanjem. Dimimo lahko samo, ko je zunanja temperatura nad 10 stopinj Celzija. Ker učinkovite snovi delujejo samo na odrasle parazite na čebelah — razvojne oblike parazitov so zavarovane v pokriti zalegi — je potrebno zdravljenje ponoviti čez 5 do 7 dni. Odvisno od stopnje okuženosti ponovimo zdravljenje 3- do 4-krat. Da bi bilo zdravljenje z varocidom-setom v zvitku čim uspešnejše, moramo imeti dober kadilnik in obvezno z nastavkom.

Pred vpuhavanjem dima žrela zozimo. Ko damo na žerjavico zvitke in kadilnik zapremo, nekajkrat zapuhamo, da se pojavi gost dim z značilnim vonjem. V vsak panj puhamo 3 do 5-krat. Postopek ponavljamo pri naslednjih panjih. Ko pridemo do konca, se vrnemo k prvemu panju in ponavljamo postopek, dokler prihaja iz kadilnika gost dim.

Če ima čebelar manj kot 50 panjev, lahko zvitke prereže vzdolž reber na

posamezne dele sorazmerno glede na število panjev. Najboljše rezultate dosežemo, če krajne satnike iz panjev odstranimo, druge pa ustrezno razmaknemo, kar pa v listovnih panjih ni mogoče.

Listič prižgemo tako, da tli in ga obesimo v prazen satnik. Lahko ga tlečega položimo tudi na kovinsko matično rešetko ali na mrežasti pokrov pri nakladnih panjih. Lahko ga po dolžini preganemo v obliki črke V in ga tlečega porinemo v panj skozi žrelo. Seveda moramo v vsakem primeru pred dimljenjem žrela zožiti.

Razen zdravil, ki jih uporabljamo v boju proti zunanjim zajedavcem, kot so varoe, izdeluje Dalmed tudi zdravila, ki jih uporabljamo za zdravljenje nose mavosti.

Na podlagi podatkov iz literature in lastnih raziskovanj sta nastali zdravili nozucid in nozemavet.

Nozucid je zdravilo v tekoči obliki in je zelo preprosto za uporabo. Ena steklenička zadostuje za zdravljenje 50 družin. Zdravilo dajemo čebelam pomešano v vodi ali v hrani, lahko pa ga uporabimo tudi za razkuževanje vode, satja in panjev. Pri zdravljenju nose mavosti zmešamo vsebino stekleničke s 25 litri sladkorne ali medene raztopine in dajemo družinam po pol litra. Postopek ponovimo 5-krat v razdobjih po 5 dni. Če je v čebelnjaku manj kot 50 družin, razdelimo vsebino na ustrezne dele. Za razkuževanje vode zadostuje vsebina stekleničke za 25 litrov vode. Pri manjših napajalnikih damo na liter 40 kapljic zdravila.

Za dezinfekcijo satja zadostuje vsebina stekleničke za 10 litrov vode. S pomočjo dobrega razpršilca orosimo sate z obeh strani ne glede na navzočnost čebel ali zalege. Za en sat porabimo tako približno 2 dl raztopine. Prav tako razkužimo tudi notranjost panja. Ko stekleničko odpremo, moramo porabiti vsebino najkasneje v enem mesecu.

Nozemavet je zdravilo v obliki prahu. Dajemo ga v hrani. Pred uporabo ga dobro raztopimo v 1 litru hladne vode. Nato pripravimo 24 litrov sladkorne raztopine, (2 dela sladkorja in 1 del vode). Raztopino dobro zmešamo in pokladamo družinam po pol litra petkrat v presledku petih dni. Pred vsakim pokladanjem pripravimo svežo raztopino.

Zdravili nozucid in nozemavet nista na osnovi antibiotikov, kar je zelo pomembno zaradi možnosti zbiranja antibiotikov v telesih čebel in čebeljih pridelkih ter možnosti pojava odpornosti povzročiteljev nose me. Pri pripravi zdravilne hrane lahko dodajamo tudi beljakovinske dodatke. Obe zdravili shranjujemo na hladnem in suhem v originalni embalaži.

Teh zdravil ne smemo dajati skupaj, ne smemo ju mešati, ker skupno učinkujeta škodljivo.

Kontrolo kvalitete vseh naših preparatov opravlja zavod za patologijo in biologijo rib in čebel pri veterinarski fakulteti v Zagrebu kot pooblaščen institucija.

Če se čebelarji natančno držijo priloženih navodil pri uporabi zdravil, ne bi smelo priti do nobenih škodljivih posledic pri čebeljih družinah. V primeru, če se po uporabi teh zdravil opazi škodljive nenormalne posledice, je potrebno takoj pozvati občinsko veterinarsko inšpekcijo, veterinarsko službo »Dalmed« in zavod za patologijo rib in čebel pri veterinarski fakulteti v Zagrebu kot institucijo, ki je pooblaščen za kontrolo kvalitete.

V primeru, če bi se tako ugotovilo, da je prišlo do škodljivih posledic kljub pravilno uporabljenemu zdravilu pri sicer kondicijsko sposobnih družinah, se »Dalmed« kot izdelovalec obvezuje lastniku čebel poravnati vso nastalo škodo.

*dipl. iur. Ozren Dvornik
dipl. vet. Dragica Grbič
prevedel Jože Bregar*

KEMIČNA SREDSTVA ZA ZATIRANJE VAROZE IN NJIHOVI MOREBITNI OSTANKI V MEDU

DR. E. SCHIEFERSTEIN — PREVOD EDI SENEGACNIK, PROF.

Pri zatiranju varoze s kemičnimi sredstvi smo uporabljali doslej različne preparate. Njihove sestavine poznamo, prav tako pa tudi učinek na parazite. Pra malo ali pa nič ne vemo, kako vplivajo posamezna kemična sredstva s svojimi ostanki ali residui na med. Čebelarji so že dobro seznanjeni s tem, da se kemična sredstva za zatiranje ne smejo uporabljati med pašo ali pa takrat, ko so panji polni, medu. Ostanke teh kemičnih sredstev bi namreč lahko prešli v med, ki bi bil potem lahko škodljiv ali celo nevaren za porabnika. Iz bojazni pred takim medom so nekateri čebelarji sploh opustili vsa kemična sredstva za zatiranje in ostali samo pri biološki metodi zatiranja. Nemški čebelarski znanstveniki pa so se prvi odločili, da analizirajo razne vrste medu glede na različne kemične ostanke v njem. O tem in še o drugih raziskavah poroča nemški čebelarski znanstvenik dr. E. Schieferstein v 11. številki znane nemške čebelarske revije *Imkerfreund* pod naslovom *Zatiranje varoze*. Njegova okrožnica AB 25/1984 bo prav gotovo zanimala naše čebelarje in zato smo jo v celoti prevedli in priredili za naše potrebe.

I. Folbex VA:

Kar zadeva to zdravilo, bi bilo zaželeno, da bi se pojavil na trgu cenejši preparat. Čebelarske organizacije naj bi si zato prizadevale, da bi veterinarske postaje ne imele v svojih zalogah preveč tega zdravila.

II. Za mravljično kislino tečejo priprave, da bi jo odobrili in priznali kot uspešno zdravilo za zatiranje varoze. Firma Friedrich Wienold, 6420 Lauterbach 1 je predlagala zveznemu zdravstvenemu uradu, da bi dovolil

uporabo Krämerjevih ploščic z mravljično kislino, o čemer pa doslej še niso odločali. V sedanjem trenutku še ne moremo prav nič poročati o tem, kdaj bo zvezni urad o tem kaj ukrepal. Tudi za illertissenske ploščice je zadeva v teku. Tudi pri teh ne vemo, kdaj bodo kaj ukrenili. Predlagatelji prav nič ne upajo, da bi lahko dobili dovoljenje do jesenskega zdravljenja 1984. V teku pa so prizadevanja, da bomo kmalu zvedeli, kdaj in ob kakšnih pogojih lahko računamo na uradno dovoljenje. O tem vas bom obvestil takoj, ko mi bo več znanega. Vsekakor pa menim, da v sedanjem trenutku ne bi sprejemali pre naglih odločitev.

III. Amitraz

O amitrazu in njegovih preiskavah smo vas opozorili že v okrožnici. Priložena ji je bila tudi kopija ministrstva za zdravstvo z dne 17. 8. 1983. Čeprav je takrat okrožnica svarila pred uporabo amitraza v Zvezni republiki Nemčiji, se še vedno dogaja, da ga posamezni čebelarji nabavljajo in tudi uporabljajo. Tako ravnanje imam za neodgovorno. Če bi namreč ugotovili njegove ostanke v medu, bi prav gotovo le-ta prišel na slab glas in njegova poraba bi se zmanjšala. Ta nevarnost pa ni nič manjša tudi v drugih deželah, kjer z večjimi ali manjšimi previdnostnimi ukrepi uporabljajo amitraz. Dokler ga zvezni zdravstveni urad po doslej znani presoji ne bo dovolil, ga ne smemo uporabljati.

Rezultati so zdaj tu. Hessensko ministrstvo za delo, okolje in socialne zadeve je meni in čebelarskemu društvu Hessen 31. 7. 1984 poslalo izvide veterinarskega pregleda na inštitutu v Kasslu z rezultati preiskav o ostan-

kih v medu, ki so nam ga poslali. Glasi se:

»14 vzorcev medu različnega izvora in iz panjev, ki so jih zdravili s folbeksom VA smo preiskali s plinsko kromatografijo na morebitne ostanke brompropylata in halogenirane ogljikovodike. Ostanke brompropylata nismo mogli dokazati niti ne v medu iz panjev, ki so jih še pred kratkim po predpisih zadimili s folbeksom VA. Pri preiskavi amitraza, kako le-ta učinkuje, so domnevali, da nastajajo z dimljenjem pri njegovem razkroju delno kancerogene snovi anilinske narave. Navzočnost 2,4 dimetilanilina je merilo za celotno količino toksičnih snovi, ki so prišle pri dimljenju v med.

Pri preiskavi na nadaljnje halogenizirane ogljikovodike so le-te odkrili v tako majhnih količinah (0—3 milijardinke grama), da se s to problematiko niso še naprej ukvarjali.

14 vzorcev medu, ki so jih poslali iz Nemčije, Sovjetske zveze, Vzhodne Evrope, Madžarske, Romunije, Francije in Mehike, so preiskali na 2,4 dimetilanilin z visokotlačno tekočinsko kromatografsko analizo. Vendar razgradnih produktov niso ugotovili, čeprav je metoda tako občutljiva, da z njo lahko ugotovimo deseti del milijoninke grama.

V celoti lahko velja preiskani med glede na pregledane substance za neoporečno živilo. Nameravajo pa v okviru nadzorstva živil delati še nadaljnje preiskave glede ostankov v medu. Prav bi bilo, da bi tudi v drugih zveznih deželah opravljali podobne poskuse, in to pod kontrolo državnega urada za kontrolo živil. Čebelarke organizacije naj bi se potem pri njih pozanimale za njihove rezultate.

Naj nadalje še povem, da se je dr. Gnädinger, svetnik za čebelje bolezni, obrnil 1. 4. 1984 na FAO (Svetovna organizacija za hrano in poljedelstvo pri Združenih narodih) in navedel, da se rastlinski zaščitni

preparat amitraz v posameznih deželah uporablja tudi kot akaricid za zatiranje zajedavskih pršic. Tako tudi proti nevarni čebelji bolezni varozi. (*Varroa jacobsoni*.) Preparat uporabljajo proti varozi kot razpršilo ali pa kot dimne trakove z učinkujočo snovjo na Madžarskem, Poljskem in na Čehoslovaškem. V Zvezni republiki Nemčiji ga ne smejo uporabljati kot zdravilo za živali. Zvezno zdravstveno ministrstvo v Berlinu pa je na naše vprašanje v zvezi z njihovim poročilom št. 26/1981 opozorilo, da o stranskih učinkih amitraza preiskave še vedno trajajo. Zaradi tega vlada še zmeraj zmeda med čebelarji in znanstveniki. Zelo hvaležen bi vam bil za sporočilo, če in kje so še na voljo rezultati napovedanih poskusov in kakšno je vaše mnenje o tem problemu. Ker je stvar žgoča, vas prosim, da bi mi to čimprej sporočili.

Odgovora pa doslej ni bilo, zato je dr. Gnädinger 8. 8. 1984 še enkrat posredoval. Neodvisno od tega vprašanja pa opazujejo uporabo amitraza v tujini, od koder prihajajo tudi naše informacije. V zvezi s tem vas seznanjam še z naslednjim prevodom iz francoskega časopisa »LA SANTÉ de L'ABEILLE«, posebne številke tega čebelarskega lista iz leta 1984. Prevod je oskrbel dr. Gnädinger. Članek ima naslov »Splošno o amitrazu«. Njegov avtor je J. Bussieras, profesor na višji veterinarski šoli v Alfortu: — Amitraz je organska spojina, ki so jo v Veliki Britaniji okoli 1970. leta že sintetično pridobili. Sodi h kemični družini formamidinov, med katerimi ima določeno število zelo zanimive akaricidne lastnosti; med drugim je amitraz ena redkih sestavin, ki ne vsebuje klorovega atoma. Izredni akaricidni učinek amitraza nas navaja na to, da ga uporabljamo ne samo v kmetijstvu, ampak tudi pri različnih parazitarnih boleznih domačih živali, zlasti pri klopih, garjah prežvekovalcev, pri prašičih in mesojedcih, pri

demodikozii psov v hujših primerih, ko je amitraz edino izredno učinkovito zdravilo. Glede strupenosti si je treba zapomniti, da v veterinarski praksi pri zunanji uporabi lahko zdravimo le v količini 0,25 do enega grama na en kilogram telesne teže in to brez vsakršne nevarnosti za žival. Kopitarji so izjema. Ti so izredno občutljivi. Poleg tega ima amitraz depresivni učinek na centralni živčni sistem zlasti pri psu. Ta učinek traja 12 do 24 ur, potem pa na lepem popusti in nima nobenih škodljivih posledic.

Čeprav je amitraz zelo toksičen za pršice, pa je zanj značilno, da je manj toksičen za številne skupine insektov. Zajedavski insekti domačih živali, razen bolh, so zelo občutljivi. Ugotavljajo, da uporaba amitraza pri psih ne reši teh živali nadležnih bolh. O čebelah pa vemo, da uporaba amitraza pri poljedelskih rastlinah njim prav nič ali pa le malo škoduje.

Stalna uporaba določenih formamidinov (katerih molekule vsebujejo v splošnem po en klorov atom) — je lahko pri laboratorijskih glodavcih nevarna ter lahko povzroča tvorbo zločestih bul. Ta nevarnost prihaja od samih formamidinov, še bolj pa od razkrojnih produktov in to pri stalni uporabi snovi celotne skupine, v številni tudi amitraz. V resnici pa je bilanca za amitraz mnogo manj vznemirjajoča. Strokovnjaki iz FAO so v svoji objavi 1980. leta sporočili, da so opazili povečanje števila bul in nabrekli pri stalni uporabi amitraza v hrani in to po 80 tednih in še to pri najmočnejši testirani koncentraciji ali pa pri uporabi 2,4 Yxlidin (to je eden od razkrojnih produktov amitraza) v 18 mesecih. Jasno je, da so zaželeno dopolnilne preiskave, da bi vse to lahko potrdile. Veliko akaricidno moč amitraza (in varoa je pršica) v zvezi z zelo majhno toksičnostjo za čebele naj bi vodila k temu, da bi jo uporabili ali preizkusili tudi pri va-

rozi. Prve poskuse so napravili leta 1980 v Tuniziji, kjer je bila varoa že močno razširjena. Zelo razveseljivi rezultati so privedli potem do tega, da so poskuse nadaljevali, zlasti v Franciji. (M. Collin).

Toda tu gre zdaj samo za začasne rezultate in če pogledamo na hitro širjenje tega parazita pri nas, bi morali nujno in z največjo odločnostjo ugotoviti tole: doziranje, uporabne metode, časovne razmike, najugodnejši in najbolj varen čas za zdravljenje čebeljih družin, možnost morebitnega dodajanja amitraza snovem, ki bi s svojo povečano učinkovitostjo zmanjšale njegove doze, trajanje amitrazove obstojnosti in razkrojnih produktov v čebelji družini in posebno še v medu.

Ob vseh teh domnevah bi lahko hitro ugotovili, če je amitraz za zdravljenje varoze dejansko nenavadno zdravilo, kar se zdi, da je.

Dr. Gnädinger takole ocenjuje amitraz in njegovi oceni se v celoti pridružujem tudi jaz:

»Pri presoji moramo pomisliti na tole: Na podlagi FAO-ve objave iz leta 1980 delajo prav gotovo poskuse o učinkovitosti amitraza tudi drugod. Zaradi tega sem se aprila 1984 tudi obrnil na FAO. Zdaj sem jih ponovno prosil za obvestila, ker mi niso odgovorili. Iz poročila angleške firme FBC Linitet povzemam, da uporabljajo amitraz v številnih deželah kot veterinarsko medicinski preparat (največkrat kot razpršilo proti klopm in garjam.) Zvezna republika Nemčija ni med temi deželami, so pa na primer Belgija, Holandska, Francija, Danska, Italija, Anglija, Združene države, Sovjetska zveza, Španija, Portugalska, Jugoslavija. Vse kaže, da so samo pri izredno močnih dozah v 80 tednih (doze so bile štiristo ppm amitraza) pri 40 mišjih samičkih, objavili tumorji limfnih vozličev. Pri poskusu je bilo 100 miši, polovico samičk, polovico samčkov. Pri praktični

uporabi amitraza približne doze tudi pri dolgotrajnih poskusih niso bile nevarne. Francozi jemljejo 2% raztopino. Tako poroča angleška firma. Človek bi menil, da počakajmo na rezultate poskusov, ki jih opravljajo tuji strokovnjaki, preden uporabimo to problematično zdravilo proti varozi pri čebelah. Vsekakor pa ta stvar ni naključna. Iz francoskega čebelarkega lista, ki je ves namenjen problemom varoe, sem posnel, da so pri njih prav tako zaprosili za uradno dovoljenje, da bi ga lahko uporabljali. Uradne odločitve pa o tem še ni. Mislim, da mnenje zveznega zdravstvenega urada ki ga je svojčas razposlala Nemška čebelarska zveza, kar različno prikazuje sedanjo situacijo in da tudi danes nimamo temu kaj dodati.«

Opomba prevajalca:

Kot čebelar in biokemik pa h gornjemu članku pripominja svoje še dr. Jurij Senegačnik, profesor na veterinarskem oddelku biotehnične fakultete v Ljubljani. Glasi se:

Poročila iz članka govore o tem, da se amitraz uspešno uporablja v veterinarski praksi, da pa obstoji zadevna različna občutljivost pri različnih živalskih vrstah. Dejstvo, da omenjeno snov zelo uspešno uporablja za zdravljenje garij, ki jih povzroča prav določena pršica, je povsem logično privedlo do zatiranja varoe s tem preparatom. Pomislek, ki ga imajo proti uporabi tega sredstva zlasti v Nemčiji, pa temelji na eventualni toksičnosti bodisi amitraza samega ali pa njegovih razgradnih produktov, med katerimi bi bil najvažnejši 2,4-dimetilanilin, torej anilin, v katerem sta vodika na C atomu št. 2 in 4 zamenjana z metilno, tj. $-CH_3$ skupino.

Poskusi, s katerimi naj bi v 14 vzorcih medu iz panjev, dimljenih z amitrazom, ugotovili le-tega ali pa njegove razgradne produkte, so bili nega-

tivni, čeprav znaša občutljivost analitske metode 0,1 milijoninke grama. Tu torej situacija ni vznemirljiva in je moč sklepati naslednje:

1. Sam amitraz ali njegovi razkrojni produkti pridejo v med v tako majhni količini, da jih praktično ni mogoče dokazati.

2. Mogoče bi tudi bilo, da ti razgradni produkti, zlasti še dimetilamin s svojo $-NH_2$ skupino reagira z aldehydnimi ali keto skupinami monosaharidov v medu (tj. z glukozo ali fruktozo) in pri tem preide v novo spojino, katere toksičnost je vprašljiva in bi jo bilo treba še ugotoviti. Do reakcij med $-NH_2$ skupinami in aldehydnimi ali keto skupinami namreč v medu tudi sicer prihaja v navadnih okoliščinah in je prav intenzivnost teh dveh reakcij vzrok za obarvanje medu z odtenki od rumene do temnejših rjavih barv, čeprav obarvanost seveda delno povzročajo tudi druge snovi. Čim več je reakcij z amino skupinami, tem temnejši je med. Zato so gozdne vrste medu, ki vsebujejo več beljakovin in amino kislin, znatno temnejše kot številne cvetlične vrste. Tako npr. akacijevcev, ki dušičnatih snovi skoro ne vsebuje, skoro tudi nima nobene barve.

Pri poskusu z amitrazom, ki je na laboratorijskih živalih trajal celih 80 tednov, torej več kot leto in pol, ob koncentraciji 400 ppm, tj. ob 0,4 g na kg telesne teže, so šele ob koncu te dobe ugotovili kancerozne spremembe limfnih vozličev. To so pa spremembe, ki so povsem drugačne od patološke slike, ki jo povzroča sam anilin ta pušča za seboj predvsem methemoglobinemijo, tj. spremembo krvnega hemoglobina, ki delno preide v methemoglobin (javlja se pa tudi cianoza). Ta zadnji pa ni več uporaben za prenašanje in oddajanje kisika v organizmih. Glede na dolgo dobo, ki je ob koncentraciji 400 ppm (zunanji) bila potrebna, da so amitraz in njegovi razgradni produkti začeli

povzročati kancerozne spremembe, bi bilo moč soditi, da ta skupina snovi ni posebno nevarna, vsaj ne za vrsto poskusnih živali, na katerih je bila izvedena. Spričo tega bi veljalo o toksičnosti teh snovi konzultirati veterinarske strokovnjake. V posebnem poskusu, še bolje pa v kaki temeljiti raziskovalni nalogi bi veljalo dokončno raziskati uporabnost amitraza in njegovih derivatov pri zatiranju varoe, seveda skupno z ugotovitvijo, kakšni produkti nastanejo pri dimljenju, kako dolgo so obstojni na čebeli in v medu in kakšna je njihova eventualna toksičnost za človeka (in čebelo), pri čemer ne bi smeli pozabiti obrambnih sposobnosti pri človeku, zlasti še razstrupljevalne vloge jeter.

Vprašljivo je, ali danes že kaj vemo, kaj naj bi se z omenjenimi antivarotiki dogajalo v jetrih, kolikor pač tja prispejo. Kako reagirajo jetra, ta najvažnejši organ za razstrupljanje, npr. na gori omenjeni dimetilanilin? Na splošno je znano, da jetra aromatske amine in njihove derivate napravijo neškodljive z aciliranjem amino skupine. Zanimivo bi bilo doznati, ali in v kolikšni meri poteka to tudi pri amitrazu in njegovih razgradnih produktih. V Sloveniji danes že imamo specializirane laboratorije, ki bi pri reševanju tega vprašanja lahko pomagali. Dobro zamišljen in učinkovit poskus lahko pojasni vse dvome, da se ne bo nihče bal nesti v usta žlico medu.

KAJ MORAMO UPOŠTEVATI PRI NAČRTOVANJU ČEBELARJENJA V NASTOPAJOČI SEZONI?

LOJZE KASTELIC

Pri načrtovanju čebelarjenja v sezoni, ki je pred nami, velja upoštevati izkušnje in uspešnost čebelarjenja v lanskem letu. V načrte moramo vgraditi nadaljevanje tistih ukrepov, ki so dali v pretekli sezoni pečat dobro opravljenega dela v naših čebelnjakih.

In ko se oziramo v lanska prizadevanja, se pri tem odlikujejo rezultati, ki smo jih dosegli pri zatiranju nevarne boleznj varoe. Danes že lahko ugotovimo, da smo jo uspešno obrzdali na raven gospodarnega čebelarjenja, da nam ni prizadela kaj večje škode in da je panični strah pred njo izginil iz čebelarskih vrst. To je izredno velik uspeh, če pomislimo, koliko čebeljakov je ta bolezen skoraj docela izpraznila v nekaterih drugih pokrajinah naše širše domovine. Na uspeh smo lahko ponosni tembolj, ker se nismo zatekali k prerigoroznim preventivnim ukrepom, s kakršnimi so v nekaterih državah, npr. na Če-

škem, prav tako izpraznili čebelnjake z dušenjem okuženih družin, pač pa smo zajedavca obvladali z vztrajnim brzdanjem njegovega pohoda.

Kako nam je uspelo? Predvsem smo se temeljito seznanili z vsemi možnostmi preprečevanja boleznj. V ta namen je bilo v strokovni literaturi skoro polovica vseh prispevkov, ki so tako ali drugače obravnavali vse vidike teh možnosti. Po drugi strani so se vrstila med čebelarji številna predavanja in izmenjave izkušenj. Vsekakor velja tako delo nadaljevati in je prav, da v okviru svoje družine ali društva čebelarji tudi letos organiziramo predavanja in izmenjavo izkušenj za zatiranje varoe po naših čebelnjakih.

Lanski uspehi pri zatiranju nas ne smejo uspavati, kajti boj proti zajedavcu varoi še ni končan. Tudi za letos moramo načrtovati vse ukrepe, s katerimi smo bili že lani uspešni. Redni pregledi, dimljenja, izrezovanje

trotovine in drugi posegi v zvezi z zatiranjem varoze naj postanejo sestavni del vsakdanjih opravil v čebelnjaku.

Manj kot pri zatiranju varoze smo bili lansko sezono uspešni pri izkoriščanju čebeljih paš. Muhasto vreme in pomanjkljiva obveščevalna služba so botrovali marsikateremu spodrsljanju v tem pogledu. Dasiravno je bilo ponekod medenje dokaj izdatno, je ostalo mnogo čebelarjev brez pravega točenja. Zato bi veljalo v sezoni, ki je pred nami, posvetiti več pozornosti organiziranemu odkrivanju pašnih možnosti. Nujna je tesnejša povezava z obstoječo obveščevalno mrežo. Pri tem pa ne smemo zanemariti izkušenj starejših prevaževalcev in poznavalcev pašnih okolišev. Upoštevanje teh izkušenj naj postane sestavni del naših prizadevanj pri izkoriščanju čebeljih paš.

Žal smo v pretekli sezoni izgubili marsikak sod medu zaradi karantenskih zapor nekaterih pašnih krajev. Poleg oblastvenih zapor so se ponekod pojavile tudi samovoljne zapore posameznih čebelarjev ali ožjih skupin čebelarjev, ki so hoteli tako samo zase zaščititi določeno pasišče. Zanimiv je v tem pogledu primer na Jelovici, ko se je ob poti tik pred močno medečim krajem pojavila tabla z opozorilom, da je to področje okuženo z varo.

Koliko čebelarjev je ta tabla odvrnila od načrtovanega dovoza na to pasišče, je težko reči, zanesljivo pa lahko ugotovimo, da tisti, ki je tablo namestil, sam ni izkoristil niti približno vsega medenja, ki ga je dajalo navedeno pasišče. Če bomo v prihodnji sezoni načrtovali prevoze na pašo, moramo biti pozorni na take samovoljne zapore in jih moramo po možnosti preprečiti.

V zadnji številki Slovenskega čebelarja lanskega leta je bil objavljen prispevek, v katerem poziva čebelarska zadruga Hmezad čebelarje

na večje pridelovanje cvetnega prahu. Tudi ugodnejše odkupne cene pri Medexu kažejo na to, da se bo ta pridelok v prihodnji sezoni dobro prodajal. To pa terja večje pridelovanje in s tem v zvezi nabavo večjega števila osmukalnikov. Pridelovanje cvetnega prahu se je med slovenskimi čebelarji v nedavni preteklosti že močno razmahnilo. Žal so ga v dokajšnji meri zavrle nizke odkupne cene. Zdaj, ko je tveganje pri nabavi osmukalnikov zaradi boljših odkupnih cen manjše, bi veljalo načrtovati vsaj delno pridelovanje pri vsakem čebelnjaku.

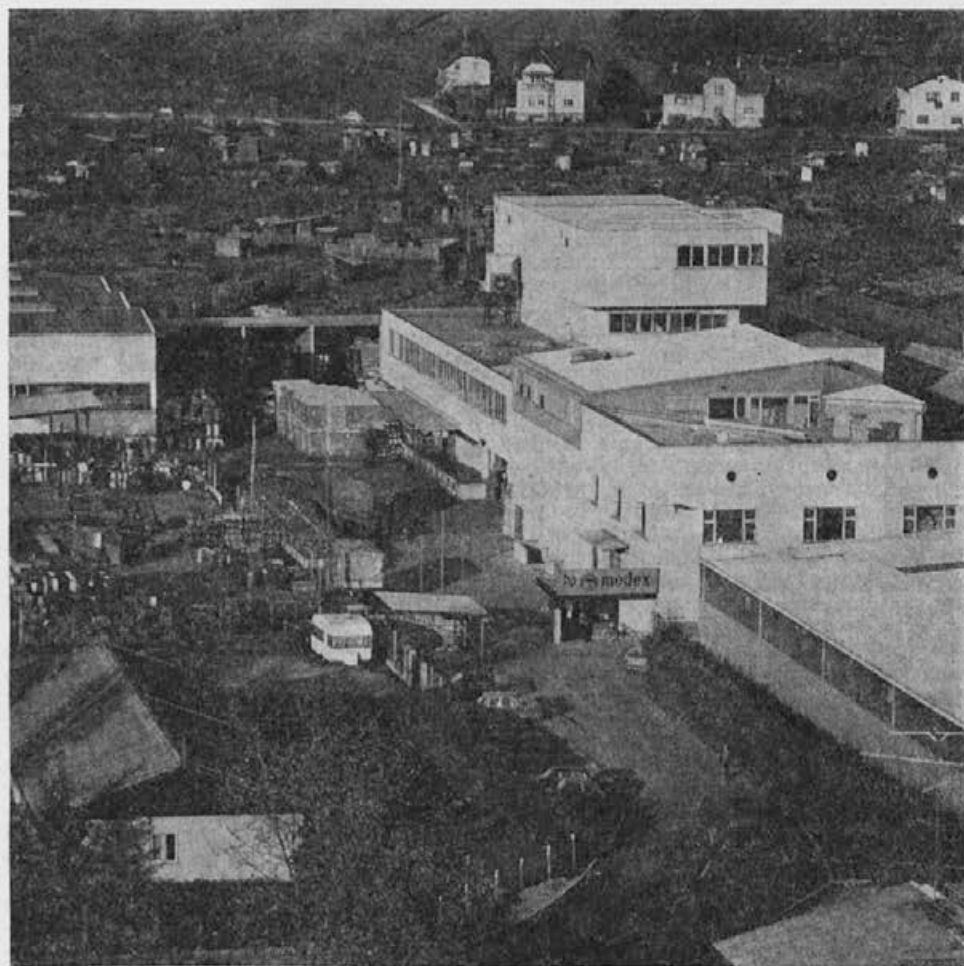
Podobno velja tudi za pridelovanje drugih posebnih čebeljih pridelkov, kot so matični mleček, propolis in drugi.

V načrtovanih čebelarjenja v prihodnji sezoni pa čebelarji nikakor ne smemo stati ob strani pri prizadevanjih družbe za napredek kmetijstva. Čebelarstvo, kot vemo, ni le pomembna veja te panoge, pač pa je neprijemno pomembnejše s svojo opravevalno vlogo pri pridelavi nekaterih drugih kmetijskih pridelkov. Nič manjša ni ta vloga pri gozdarstvu, lovstvu, pašništvu in ne nazadnje pri ohranjanju ekološkega ravnotežja sploh.

Da bi čebele odigrale to vlogo v skladu z njeno pomembnostjo, bi bilo potrebno povečati število čebeljih družin tako pri starejših čebelarjih, kakor tudi pri začetnikih. V ta namen so nekatere gospodarske organizacije kot je, denimo, Pčelarska centrala v Zagrebu, že vnesle v svoj odkupni in pospeševalni program odkup vseh vrst rojev, kar je razvidno iz njihovih cenikov. Te roje prodajajo drugim čebelarjem in začetnikom ter tako pospešujejo čebelarsko dejavnost.

Taka odkupna politika omogoča čebelarjem načrtno pridobivanje rojev, in to predvsem umetnih rojev, kar nam omogoča sodobna tehnologija čebelarjenja. Seveda bi moral načrtno

30 let Medexa

HP MEDEX PRAZNUJE 30 LETNICO OBSTOJA

Medex, ki so ga pred 30 leti ustanovili kot podjetje za trgovanje z medom, se je v tem obdobju razvil v proizvodno organizacijo s programsko usmeritvijo razvoja lastne surovinske baze v kooperaciji s čebelarji in predelave čebeljih pridelkov v dietične in kozmetične izdelke odlične kvalitete.

Z lastnim raziskovalnim delom na področju apiterapije v sodelovanju s številnimi zdravstvenimi in znanstvenimi ustanovami doma in v svetu je dosegla naša delovna organizacija pomembne uspehe, kar jo uvršča v svetu na tem področju v sam vrh.

Dovolite, da vas seznanim s 30-letnimi uspehi naše delovne organizacije, ki je v primerjavi z velikimi organizacijami majhna, je pa prva in najbolj specializirana organizacija za odkup in predelavo čebeljih pridelkov v Jugoslaviji in ima zaradi specifičnosti svoje dejavnosti najboljše razvojne možnosti v samostojnem obstoju in delovanju.

Podjetje, ki je nastalo zato, da bi odkupovalo in prodajalo med in vse tisto, kar čebelarji potrebujejo, je razširilo svojo dejavnost. Sodobna spoznanja in ponovna potrditev Hipokratovega reka »Hrana je zdravilo, zdravilo je hrana«, je tudi vodilo našega nadaljnega razvoja in obstoja v želji, da bi čimveč naravnih pridelkov iz čebeljega panja prišlo med ljudi, ne le kot hrana, pač pa tudi kot naravna poživila in ljudska zdravila, ki preventivno delujejo proti najrazličnejšim boleznim. Te nas vsebolj pestijo zaradi spremenjenih življenjskih razmer, ki mnogokrat škodljivo vplivajo na naše zdravje in jih sedanje zaostrene gospodarske razmere še poslabšujejo. Tako se naša organizacija vključuje v svetovno gibanje, ki preučuje zdravilne učinke čebeljih pridelkov na človekov organizem in ima kot največja tovrstna organizacija v Jugoslaviji in ena prvih v svetu pomembno vlogo v mednarodnem združenju Apimondia, še posebej na področju apiterapije.

Cela vrsta priznanj, povečano povpraševanje po naših izdelkih, vse številnejša priporočila uglednih univerzitetnih zdravstvenih organizacij, naj bolniki proti najrazličnejšim boleznim preventivno posegajo po njih ter ugotovitev, da naši izdelki pospešujejo zdravljenje, ponovno potrjuje, da smo na pravi poti. Naša gesla »Narava vam ponuja«, »Iz bogate zakladnice čebeljega panja«, »Vse najboljše iz čebeljega panja«, »Med —

najslajša jed«, simbolizirajo znane resnice, ki so zapisane v starih knjigah vseh narodov. Vse, kar je naravno, je najboljše, torej vrnimo se k naravi.

Zato bomo še bolj izkoriščali prirodne danosti za čebeljo pašo, bolje izkoriščali naše predelovalne zmogljivosti in s tem zagotovili povečanje produktivnosti, racionalnejšo pridelavo, boljše izrabo surovin in tako ustvarili razmere za stalno reprodukativno sposobnost čebelarstva pridelave in predelave, s tem pa ustrezno socialno varnost čebelarjev in vseh zaposlenih.

Zagotoviti moramo skladen razvoj čebelarstva in predelovalne industrije, racionalnost naložb in izboljšanje delovnih razmer, vključevanje mladih v čebelarstvo pridelavo.

Neprestano moramo dopolnilno izobraževati čebelarje in jih čimbolj usposobiti za kvalitetno pridelavo čebeljih pridelkov; pospešeno moramo vlagati družbena in zasebna sredstva v čebelarstvo, kar bo zagotovilo razširitev te panoge, sodobnejše tehnološke postopke, povečanje dohodka za razširjeno reprodukcijo in osebno porabo.

Krepiti moramo lastno tehnologijo in znanje. Torej moramo nameniti še več pozornosti raziskovalnemu delu ter razširiti sodelovanje z znanstvenimi organizacijami doma in v svetu. Stimulativno moramo nagraditi inovacije ter kakršenkoli koristen predlog, ki bo izboljšal poslovanje.

Ob upoštevanju specifičnih družbeno-ekonomskih odnosov na področju čebelarstva moramo še naprej krepiti sodelovanje s čebelarji — delavci na domu, kmeti kooperanti in pogodbenimi čebelarji, vzpodbujati pridelavo čebeljih pridelkov z osebnim delom in sredstvi, ki so last občanov tako, da bo ta pridelava družbene narave.

Ob vse večjem zanimanju za to hrano, ki je zdravilo v pravem pomenu besede, želimo pridobiti čimveč čebeljih pridelkov doma; zato bomo razširili kooperantske odnose, zaposlili čimveč čebelarjev — delavcev na domu ter tako omogočili dopolnilno aktivnost občanov na področjih, kjer so ugodne razmere za razvoj čebelarstva, ponekod pa odpravili tudi nezaposlenost, ki je v teh časih zelo žgoč problem.

Čebele, ki so naš simbol, osnova in moč vse naše dejavnosti, so nezamenljive pri opravljanju rastlin, torej neposredno vplivajo na povečanje kmetijske

»Jaz grdo gledam, pa dobro mislim...« je dejal o sebi Peter Pavel Glavar (1721—1784), duhovnik, napredni gospodar in ljubitelj umetnosti, ki je imel že v tedanjih časih knjižnico z 2000 knjigami (danes v Komen-di). Izročilo pravi, da je imel več kot 200 panjev čebel in veliko čebelarstvo znanje. Več kot 40 let ga je nesebično širil med kmečkimi ljudmi z nasveti in vzgledom. V slovenščino je prevedel, priredil in razširil Janševo knjigo »Pogovor od čebeljih rojev«, ki pa je ostala v rokopisu. Učen mož je bil svetovalec kranjske poljedelske družbe za napredek kmetijstva.

pridelave in imajo poseben pomen za varstvo našega okolja, za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito.

Pred nami je torej mnogo nalog, ki jih bomo uresničili le, če bomo še več in še bolje delali. Dosežena materialna osnova in uveljavitev Medexa na domačem in tujem tržišču sta ugodni izhodišči za nadaljnje uspehe.

Ob 30-letnici je delavski svet Medexa podelil plakete Petra Pavla Glavarja posameznikom in organizacijam, ki so s svojim aktivnim delom bistveno pripomogli k razvoju in napredku čebelarstva in Medexa ter dosegli take uspehe, ki jih vrednotimo kot izredne s širšega družbenega vidika.

Zlate plakete so prejeli:

- Aleš Mižigoj,
- Maks Gregorc,
- Janko Pislak,
- Ludvik Klun.

Srebrne plakete so prejeli:

- Miha Likar,
- Matko Soklič.

Bronaste plakete so prejeli:

- Milka Rakovec,
- Mirko Pavlin,
- Jože Šušteršič,
- Dražigost Pokorn,
- Matjaž Rode,
- Martin Mencej.

Zlate in srebrne plakete so dobili tudi poslovni partnerji iz tujine za posebne zasluge in uspešno poslovno sodelovanje z Medexom.

Ob našem delovnem jubileju se zahvaljujem vsem posameznikom, društvom in organizacijam doma in v tujini, ki so z dobrim delom, z izkušnjami in z dolgotrajnim sodelovanjem prispevali k našim uspehom. Prepričan sem, da bomo tudi v prihodnje dobro sodelovali.

Vsem, ki so prejeli plaketo Petra Pavla Glavarja, iskrene čestitke!

Gl. dir. hp Medexa:
Aleš MIŽIGOJ, dipl. oec.

MEDEXOV ZIMSKI SEMINAR ZA ČEBELARJE

V soboto, 16. marca, bo v organizaciji hp Medexa potekal celodnevni seminar za čebelarje, organizirane tržne pridelovalce čebeljih pridelkov. Seminar se bo pričel ob 8. uri v prostorih Medexa, Miklošičeva 30, Ljubljana.

Tudi letos smo poskrbeli za pestrost predavateljev. K sodelovanju smo povabili mag. Franca Javornika, ki bo čebelarje seznanil z zdravljenjem čebeljih družin in s profilakso v čebelarstvu. Prof. Edi Senegačnik bo obravnaval pašno problematiko in čebelarstvo etiko na svoj priljubljeni način. Naš dolgoletni zunanji sodelavec ing. Ludvik Klun je poznan med čebelarji kot predavatelj, ki z izrazitim pedagoškim pristopom in s sistematsko obravnavo tematike, ki jo zajema predavanje, »pove vse«, kot rečemo temu. Predavanje Janka Pislaka bo celotnemu seminarju dalo poseben pečat enega naših največjih praktikov sodobnega čebelarstva in vzreje matic.

Vabimo vse naše organizirane čebelarje, da svojo udeležbo pisno sporočijo do 15. 2. 1985 na naslov: Hp Medex, pospeševalna služba, Miklošičeva 30, 61000 Ljubljana.

Pospeševalna služba:
Ivan ESENKO

pridelovanje rojev spremljati načrten odkup. Ker v naši republici odkup in prodaja rojev še nista organizirana pri obstoječih delovnih organizacijah, si moramo kupce poiskati sami. Dogovor pa je treba skleniti pravočasno. Poleg cene in teže roja je treba v dogovoru postaviti tudi roke dobave, kajti — kot so to vedeli že naši predniki — roj v aprilu je vreden zlata, v maju srebra, v juniju pa nič ne vrlja.

Z načrtnim pridelovanjem in prodajanjem rojev se lahko ukvarja vsak čebelar, vendar bi kazalo to organizirati na širši organizacijski zasnovi. Le tako bomo lahko zadostili fundamentalnim potrebam po številčnem stanju čebeljih družin, kar je prvi pogoj za učinkovito vključevanje čebelarstva v stabilizacijska prizadevanja kmetijske politike.

PLASTIČNE SATNICE

DIPL. VET. A. VARGA

V bližini Paličkega jezera ima DO »Peščara« TOZD »Medoprodukt« eksperimentalno-proizvodno čebelarstvo, ki ga vodi strokovna ekipa. Glavni namen čebelarstva je raziskovanje in eksperimentiranje s čebeljimi družinami glede na zunanje razmere in razmere v panjih. Od zunanjih dejavnikov namenjajo v zadnjem času posebno pozornost preučevanju parazita Varoe Jacobsoni in delovanju različnih preparatov nanj. Razen redne kontrole mikroklimе v panjih in vpliva le-te na življenje družin tudi križajo in selekcionirajo matice. Ravno tako preučujejo tudi uporabno vrednost čebelarkega orodja in opreme kakor tudi njihov vpliv na razvoj družin. Ker njihovo čebelarstvo obiskuje zelo veliko čebelarjev zaradi strokovnih nasvetov, zdravstvene kontrole čebel in nabave kvalitetnih matic, se je nemajhno število čebelarjev zanimalo tudi za domači izum »plastične satnice«.

Ker se niso mogli zanesti na izjave posameznih čebelarjev, ki »plastične satnice« uporabljajo nekontrolirano, so se odločili preučiti ob strogi kontroli sprejemanje »plastičnih satnic« brez povoskanja.

POTEK PREUČEVANJA

17. avgusta so pripravili 70 LR satnikov. Ob treh popoldne so satnike

s plastičnimi satnicami vstavili v panje. Zaradi slabe paše so vsak dan krmili družine z 1 litrom sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1. Drugi dan, 18. avgusta ob treh popoldne, so opravili prvo kontrolo v enem preizkusnem panju in ugotovili, da so čebele začele graditi satje na približno 10 do 15 odstotkih površine »plastičnih satnic«. Drugo kontrolo so opravili 5 dni kasneje na vseh preizkusnih panjih in ugotovili tole: V panjih, kjer so bile samo »plastične satnice«, je bilo potegnjeno satje na okrog 80 odstotkih površine. V celicah je bilo nezrelega medu v okoli 5 odstotkov celic, zelo malo je bilo cvetnega prahu, zaleženih jajčk in ličink pa na približno treh satnikih v velikosti dlani. V panjih, kjer so vsak drug satnik zamenjali s »plastično satnico«, so bili rezultati slabši in na nekaj »plastičnih satnicah« so opazili nepravilno satje. Ugotovili so, da je do tega prišlo zato, ker so sosednji satniki v gornjem delu imeli medene vence s precej potegnjenimi celicami. Pri gradnji satja so se čebele prilagajale tej neravni površini in v gornjem delu gradile normalne celice; ko pa so prišle do večjega razmika v spodnjem delu, so začele graditi trotovino in nepravilno satje. Da bi preverili razlog za graditev nepravilnega satja, so na sosednjih satnikih z nožem poravnali

medene vence, s »plastičnih satnic« odstranili nepravilno satje in satnike ponovno vstavili v panje na isto mesto. Do ponovne graditve nepravilnega satja ni prišlo.

MNENJE

Na osnovi rezultatov, ki smo jih dobili v svojem čebelarstvu, dovoljenja za uporabo od Zavoda za zaščito zdravja SR Hrvatske, poročila kemične analize Organokemičnega inštituta pri OHIS v Skopju in izjav nekaterih znanih čebelarjev menijo, da lahko »plastične satnice« popolnoma nadomestijo voščene in imajo precej prednosti:

1. nižjo ceno
2. lažjo pripravo satnikov
3. večkratno uporabo
4. večjo vzdržljivost pri točenju in transportu
5. odpornost proti veččam
6. možnost lažje dezinfekcije.

Zaradi nespornih prednosti »plastičnih satnic« v primerjavi z voščenimi so se začeli dogovarjati z avtorjem izuma Zoranom Marinkovičem iz Beograda in dobili izredne pravice za izdelavo in promet s plastičnimi satnicami na ozemlju SFRJ in v tujini.

NAVODILO ZA UPORABO PLASTIČNIH SATNIC

1. S škarjami ali z ostrim nožem poleg ravnila izrežemo polo plastične satnice na notranje mere satnika tako, da pustimo po višini 1 do 2 cm več.

2. Dva lista z zadnje strani na pet do šest mestih zlepimo z voskom ali propolisom tako, da je prva stran plastične satnice obrnjena navzven.

3. Plastično satnico vstavimo v notranjo zarezo satnika in jo učvrstimo.

4. Plastično satnico začasno pričvrstimo s koščki voska ali propolisa na satnik, dokler je čebele ne bodo pričvrstile popolnoma.

5. Ne priporočajo povoskanja plastične satnice.

6. Najboljše rezultate dosežemo, če vse plodišče napolnimo s plastičnimi satnicami in vstavimo roj.

7. Staro satje najlažje odstranjemo s plastične satnice pozimi, ko vosek otrdi, popoka in odstopi od satnice, ko jo rahlo zvijemo.

8. Ob pojavu kužne bolezni vosek s plastične satnice odstranimo in satnico dezinficiramo v kopeli 6 odstotkov raztopine hidrogena ali kalijevega permanganata.

9. Plastičnih satnic ne smemo izpostavljati dlje časa soncu in temperaturam čez 50 stopinj Celzija.

Ustno sem dobil na »Saboru pčelara Hrvatske« 9. 12. 1984 še informacije, da je plastika nekoliko poroznata in da so ji dodane snovi, ki so sicer tudi v vosku. Hkrati izumitelj in izdelovalec trdita, da ni bilo nikakršnih problemov pri zaleganju in matic ni motilo. Iz razstavljenega primerka na taki satnici zgrajenega sata in iz filma, ki so ga predvajali na monitorju, lahko sklepamo, da navedene trditve o prednostih plastične satnice veljajo.

Če je povsem tako in se kasneje ne bodo pokazale kakšne nepredvidene slabe strani tega izuma, lahko trdimo, da bo to nekakšna majhna revolucija v čebelarstvu, saj bi poslej ves dohodek od voska ostal čebelarjenju in ga ne bi bilo treba več vračati v satnice. Prve primerke bomo že spomladi 1985 preizkusili tudi v naši republiki in o rezultatih tudi poročali v naši reviji.

Na osnovi gradiva, ki ga je dala DO »Peščara« TOZD »Medoprodukt« iz Tavankuta, prevedel in priredil Jože Bregar.

OPAZOVANJE NA BRADI

JOZE HRIBAR

Odveč je zdaj brskati po panju in vznemirjati čebele. Spomladi čebele ne marajo dosti brskanja po panju. V čebelarstvu priporočamo toliko nepotrebnih opravil in odpiranja panjev, da se zbega marsikak čebelar, ko stoji pred kopico raznih opravil. Ni čuda, če začetnik obupa in izgubi voljo in pogum, še preden se mu je zgodilo kaj hudega. Nekateri pa so spet preradovedni. Žilica jim kar ne da, da ne bi pogledali v panj, naj se zgodi, kar se hoče. Prvi kakor drugi so na napačni poti, vendar bi našel med čebelarji grešnikov prve vrste mnogo več kot tistih drugih. Posebno mlajši večkrat odpovedo. Zaradi vsake dozdevne nepravilnosti ali celo iz gole radovednosti odpirati panj je odveč, kajti čebelarju je mogoče marsikaj, kar se godi v notranjosti panja, opaziti zunaj na b r a d i. Ni težko pridobiti si ustreznega znanja, samo nekoliko dobre volje je treba. Ali so naši stari tudi nenehno iskali in stikali po panjih? Nasprotno! Redko si videl starega čebelarja, da bi bil odprl panj. Kako natančno nam je pa kljub temu vedel povedati, kakšno in koliko staro matico ima, še z veliko večjo gotovostjo pa, kateri panji so brez matice itd.

Za pravega čebelarja menda tudi ni lepše zabave kot sestri na klopco in opazovati vrvenje svojih živalic. Tega se moramo zavedati, kadar jih opazujemo in se moramo vdati v usodo, če najdemo kaj slabega.

Jasen južen zimski dan se smehlja na obzorju. Izvabil je naše varovanke po dolgem zimskem snu spet na prijeten izlet. Stopimo bliže k vrvečemu in kipečemu življenju in opazujemo njihova domovja! Sprva zlepa ne vzletijo. Kaj je vendar to? Prezgodaj bi

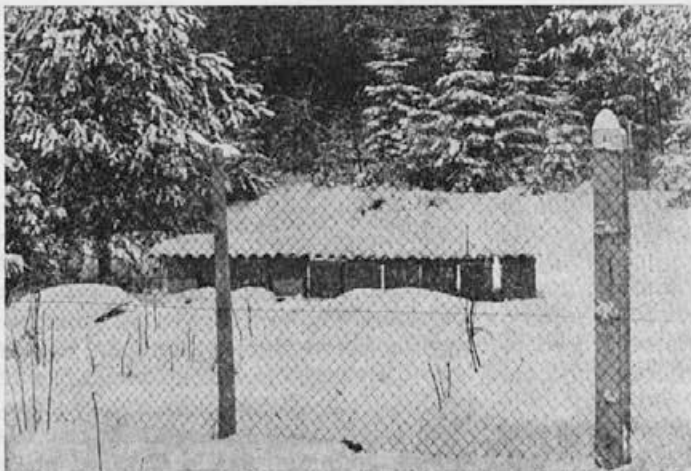
bilo za strah in sklepanje, da so pomrle. Mnogokrat ob takem času najboljši panji ne letijo. Ne čutijo pač potrebe. Pritisnimo uho k žrelu! Če je slišati rahlo šumenje, je panj popolnoma v redu; pustimo ga lepo v miru. Drugače je, če je šum le preveč slaboten in opazimo, da lezejo čebelice po dnu panja, pridejo celo na brado, toda ne odletijo. Tam se je pojavila lakota; samo hitra pomoč jih še reši. Če se pa pri trkanju in pihanju nič ne gane, potem je pogreb tu.

Panj, ki šumi glasneje od drugih — mnogokrat ga slišimo že od daleč — prosi pomoči. Ali je v njem prepil ali je premalo odet ali pa je brezmatičen. Panj največkrat šumi, če primanjkuje zraka. Kaj rado se namreč zgodi, da se zaradi obilo mrtvic zamaši žrelo.

Če je nezgoda trajala že dolgo in ni bilo priložnosti za izlet, se je pojavila tudi griža. Žejen panj ima na dnu kristalčke medu, ki jih čebele ne morejo raztopiti. Pravijo, da naj damo žejnemu panju mokro gobo in razširimo žrelo; sam tega še nisem poskusil.

Pozimi je brezmatičnost mnogo težje spoznati kot spomladi ali poleti. Če smo dognali, da je panj brezmatičen, pihnemo vanj. Dolgo, zategnjeno šumenje ali nekoliko otožno bučenje je edino znamenje ob tem času. Razločnejše je to bučenje, če nekoliko odpremo panj. Druge pomoči ni, kot da čakamo lepega vremena ali panj pridružimo sosedu.

Šumenje in nemir v panju najbolje opazujemo takrat, ko čebele ne izletavajo. Tam vidimo na bradi ličinke večče ali njeno zalego. To pomeni, da smo lahko brez skrbi, da imamo opravka z močnim plemenja-

kom. Le močne družine izmetavajo moljeve ličinke in zalego. Prevelika množina izmetane zalege pa pomeni lakoto. Tudi ob naglih vremenskih spremembah izmetavajo panji zalego, in sicer navadno iz več panjev hkrati.

V aprilu je začelo nepričakovano snežiti. Nekaj dni pozneje sem našel polne brade zalege, a bila je skoraj izključno trotovska. Ravno ti panji so bili najboljši medarji; nobeden ni rojil, drugi so ali rojili ali pa ni bilo ne medu ne roja.

NAJBOLJ KRITIČNO OBDOBJE ZA ČEBELE

EDI SENEGACNIK, PROF.

Tudi čebele so del žive narave, ki pozimi počiva in se tako pripravlja na prihajajočo pomlad. Tudi zanje pravimo, da pozimi počivajo in marsikdo meni, da zdaj z njimi ni nobenega dela več. Res je, da čebelar zdaj neposredno nima nobenega opravka pri čebelah, vsaj takega ne, ki bi bil v neposredni zvezi s čebeljo družino. Ta bo pač prezimovala tako, kot je čebelar poskrbel zanjo v pozni jeseni in pri zazimljenju. Vendar pa je le treba čebelarja opozoriti na nekatere značilnosti prezimovanja čebel, če naj bi te dočakale prihodnjo pomlad zdrave in močne. Danes je čebelarstva znanost in z njo povezana čebelarstva praksa že tako popolno preučila posebnosti in potek zimskega življenja čebel, da more napredni čebelar ob teh ugotovitvah zazimiti čebele tako,

da se ni treba bati za njihov obstoj niti v najhujši in najbolj muhasti zimi. Važno pa je, da so čebelje družine, ki uspešno prezimijo, spomladi sposobne, da s svojo ohranjeno življenjsko energijo vzredijo obilico mladega zaroda. Ta bo potem v celoti lahko izkoristil obilne pašne vire, ki jih bo ponudila narava.

Uspeh prezimovanja je prav gotovo odvisen od moči zazimljene družine, se pravi od števila mladih in neizčrpanih čebel, dobre mlade matice, zdrave in zadostne zimske hrane, zadostnega prostora v panju, primerne toplote in dobrega opaža, ventilacije in seveda tudi zimskega miru v čebelnjaku in okoli njega.

Kadar zdrkne živo srebro pod 12 stopinj Celzija, se čebele pomaknejo s satov in se stisnejo v zimsko gru-

čo. To je njihovo zimsko gnezdo, ki se potem oži in širi, odvisno od temperature zunaj panja. Preveliko nihanje zunanje temperature čebelarom bolj škodi kot še tako huda zima. Njihovo zimsko gnezdo se namreč pri taki spremembi širi in oži, s tem premikanjem in gibanjem pa porabljajo čebele svojo življenjsko energijo, ki jo morajo še kako varovati za pomladne dni. Tako gibanje pomeni tudi večjo porabo hrane. Zaradi takih močnih temperaturnih nihanj in s tem povečano porabo hrane nam čebele kaj kmalu lahko zbole za grižo ali celo za nosemo. To pa je lahko spomladi usodno za čebeljo družino.

Čebelja družina mora tudi pozimi dobivati dovolj svežega zraka, to je kisika, ki ga nujno potrebuje za presnavljanje. Zato mora čebelar stalno paziti na žrela, ki jih lahko pozimi nekoliko zoži, odprtina pa mora biti vsaj od 5 do 12 cm, odvisno pač od moči čebelje družine. Z brad in iz žrela je treba odstranjevati mrtve čebele, tudi sneg ali led, če se tam nabere v hladnih dneh. Panjskih brad nikakor ne zapiramo, če nismo vsak dan pri čebelah. Ob nagli otoplitvi bi bilo to lahko usodno za čebele. Nič ni bolj škodljivega za prezimovanje čebel kot vlaga v panjih. Zato poskrbi, mo da bomo ob toplih in sončnih dneh posušili notranji opaz in ga potem spet vrnili v panje.

Prav pri žrelih bo skrben čebelar opazoval, kako čebele prezimujejo. Če se hoče prepričati, kako je s panjem, bo narahlo potrkal po njem. Zaslišal bo rahel šum, ki pa se hitro umiri. To je znamenje, da je družina v redu. Lahko uporabljamo tudi kak meter dolgo gumijasto cevko, ki jo potisnemo skozi žrelo v notranjost panja. Enakomerno šumenje pomeni, da čebele dobro prezimujejo. Neenakomerno bučanje in piskanje, ki se dolgo ne poleže, pomeni, da je panj ob matico. Zapomnimo si ga in ko se bo temperatura dvignila nad 10 stopinj

Celzija, bomo posegli vmes in brezmatičnemu panju dodali rezervno družinico ali pa ga dodali kaki drugi družini. Močno bučanje panja lahko pomeni tudi žejo ali pomanjkanje zraka. Če dopušča vreme, dodajmo takemu panju v satu tople sladkorne raztopine. Včasih bomo čuli komaj slišen glas. To pomeni, da je družina pri kraju s hrano. Odnosimo tak panj v toplo sobo in ga tam nakrmimo, potem pa naj prezimuje v kakem zatemnjenem prostoru. Razgrizene čebele pred žrelom in voščine so znamenje, da je v panju miš. Tem nastavimo pasti in zastrupljena zrna že pred zazimovanjem in tako ne bo nobene škode zdaj sredi zime. Kapljice čebeljega blata na bradi in okoli žrela so znamenje, da je panj grižav, če že ne nosejav. Poberimo nrtvice takih panjev za veterinarski pregled. Če pa so take kaplje goste in kašaste, je to posledica gozdnega medu. Če so vodene, z zrnji cvetnega prahu, lahko domnevamo, da so čebele nosejave. Zdaj sredi zime ne bomo mogli prav nič ukrepati. Počakajmo na prvi trebilni izlet, ko bomo lahko posegli v take panje.

Trebilni ali čistilni izlet je prav gotovo najvažnejši dogodek med prezimovanjem. Nanj čebelar težko čaka, zlasti če je zima dolgotrajna in hladna, brez toplih, sončnih ur. Trebilni izlet je silno važen zdravstveni ukrep, od katerega je pogosto odvisen ves obstoj naših čebel, zlasti v krajih, kjer je pozimi rada megla in malo sončnih dni. Spomnimo se na neugodne zime brez izletnih dni, ko nam čebele tri mesece niso izletavale. Takrat je propadlo na tisoče čebeljih družin. Ob trebljenju se čebele znebijo nadležnega blata.

Čebelar bo moral torej tudi pozimi postoriti to ali ono, da bodo njegove čebele dobro prezimovale. Vsak teden naj vsaj nekajkrat bežno pregleda brade in žrela vseh panjev.

PRETEKLA, SEDANJA IN PRIHODNJA PRIDELAVA IN PRODAJA MEDU V AVSTRALIJI

NELSON BAY — PREVOD J. KRAŠOVEC

Organizirana pridelava in prodaja medu se je začela razvijati v Avstraliji šele med drugo svetovno vojno. Skoraj ves presežek medu so v tem času izvažali v Anglijo, in to po ceni 7 ½ dolarja za libro. Vendar pa je bila Anglija že kmalu po vojni sposobna sama pridelati skoraj ves potreben med in je tako nakupe v Avstraliji močno skrčila. Zato je bila Avstralija prisiljena razviti svojo prodajno mrežo. Ustanovili so tako imenovano »Luton Floor«, preko katere naj bi še naprej izvažali med v Anglijo, vendar pa je ta način izvoza kmalu propadel. Za avstralsko čebelarstvo so nastopili hudi časi, zaloge neprodanega medu so se kopičile, poleg tega pa je bil še pridelek medu leta 1948 zelo obilen. Zaloge so se še povečevale, neprodani med se je začel kvariti. Če je čebelarju le nekako uspelo prodati svoj med, je moral privoliti v neugodne plačilne pogoje, npr. na nizke odkupne cene. Dogajalo se je celo, da je čebelar čakal več let na izplačilo. Z leti pa so se stvari le začele izboljševati, še zlasti, ko je leta 1953 stopilo na prizorišče trgovsko združenje Walworth Industries, ki je po svetu razpredla dobro organizirano prodajno mrežo. Tako je to združenje odkupovalo med po ceni 7 ½ dolarja za libro, s čimer so bili pridelovalci medu zadovoljni, skladišča neprodanega medu pa so se hitro praznila. Položaj avstralskega čebelarstva se je še izboljšal, ko je začela Zvezna republika Nemčija leta 1953 zmanjševati odkup medu od svojih dolgoletnih dobaviteljev kot sta bili zlasti Argentina in Mehika, in ga začela nadomeščati z uvozom veli-

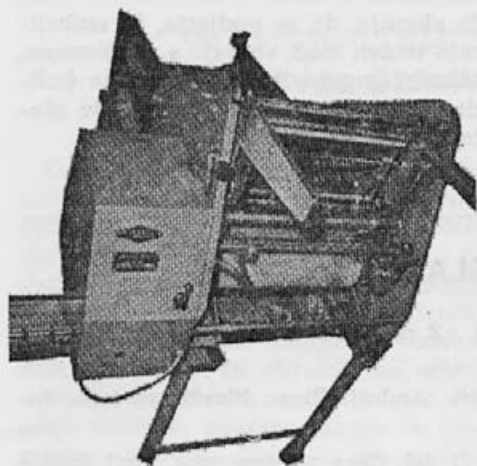
kih količin avstralskega medu. Za avstralske čebelarje in preprodajalce medu so nastopili zlati časi.

Toda ta blaginja ni trajala dolgo, čeprav je cena medu na svetovnem trgu začela rasti. Individualni pridelovalci so zahtevali od Walwortha višje odkupne cene za svoj med, v kar pa to združenje zaradi že vnaprej sklenjenih pogodb pri fiksnih cenah ni moglo privoliti. Posledica zavrnitve višjih odkupnih cen je bila, da so številni pridelovalci pretrgali pogodbe z Walworthom, zaradi česar je to trgovsko združenje prišlo v stečaj.

Po propadu Walwortha je na tržišču avstralskega medu zavladal kaos. Pojavile so se številne manjše trgovske organizacije in prekupčevalci, ki so bolj ali manj uspešno prodajali med, katerega večino je na srečo še vedno odkupovala ZRN. Vendar o kakšni enotni organizirani ponudbi seveda ni bilo govora; zaradi tega pa so lahko kupci izsiljevali nižje cene tega blaga.

Zaradi prevelike navezanosti na izvoz v ZRN so Avstralski zanemarili svojega tradicionalnega kupca, Veliko Britanijo, in posledica tega je bila, da je bila ta država prisiljena skleniti dolgoročne kupne pogodbe z drugimi državami, izvoznicami medu. Tako so se Britanci otresli odvisnosti od uvoza medu iz ene same države, avstralskemu čebelarstvu pa s tem, dolgoročno gledano, povzročili kup težav, s katerimi se sooča še danes.

Leta 1960 so tudi v Avstraliji pričeli mehanično pakirati med, kar je prisililo veletrgovce, da so zaradi velikih stroškov teh naprav raje kupovali med od specializiranih podjetij.

Še najmanj je bil ta problem izrazit v Queenslandu, kjer so bile cene medu fiksne in je bilo brez dovoljenja vladne institucije, pristojne za kontrolo cen živil, nemogoče dvigniti ceno medu. Ker se je svetovna cena medu še zviševala, so pridelovalci skoraj ves med izvažali; zato pa se je preskrba na domačem tržišču zelo poslabšala.

V letih med 1960—1970 so čebelarji, nezadovoljni z odkupnimi cenami medu, ki so jim jih ponujale večje trgovske organizacije, skušali sami prodajati med neposredno na vele-mestnih trgih ali pa ga prodajati manjšim prekupevalcem. Zaradi prevelike ponudbe zelo kvalitetnega medu so cene seveda začele padati; spet se je dogajalo, da čebelarjem ni uspelo prodati svojega letnega pridelka.

Ekonomsko močnejši individualni čebelarji so si lahko privoščili, da so med hranili do zime, ko so se cene zaradi povečanega povpraševanja ponovno dvignile, odkupovati pa so ga spet začeli prekupevalci, ki so med, kupljen poletni po nižji ceni od ekonomsko šibkejših čebelarjev, že preprodali.

Poleti 1965 je v Queenslandu in New South Walesu (NSW) vladala strašna suša in tako je eden izmed

najmočnejših čebelarjev v severnem NSW pridelal v svojih 700 panjih le 8 pločevink medu. Tako sta bili ti dve zvezni državi prisiljeni to leto kupovati med v južni Avstraliji in Victorii, kjer suše ni bilo.

Prodaja medu se je po letu 1970 še povečala, na podlagi izkušenj, ki so si jih pridobili v teku več kot dvajsetih let. Avstralija je postala najbolj zanesljiv svetovni izvoznik medu.

Takrat se je na svetovnem trgu medu kot pomemben kupec začela pojavljati Japonska. Ker je ta odkupila zelo veliko medu, je to povzročilo pomanjkanje tega blaga na trgu, s tem pa povečano povpraševanje in ponoven porast cene. Trgovanje z medom je doseglo nesluten razmah, pri čemer so igrali Avstralci pomembno vlogo. Leta 1974 sta se trgovski združenji Capilano Apiaries in PDS združili v Honey Corporation; cene medu so še vedno rasle; čebelarstvo v Avstraliji je cvetelo.

V obdobju 1960—1980 so trgovci z medom v Avstraliji izdelali lastne stabilizacijske sheme s tem, da so lokalne tržne cene subvencionirale izvozne cene, kar je prispevalo k stabilnosti trga. Med tem obdobjem so na domačem trgu prodajali zelo kvaliteten med, izvažali pa so temnejše sorte.

Proti koncu sedemdesetih let pa se je na avstralskem tržišču pojavil temen med, kar je povzročilo povečano povpraševanje po izvoznem medu in hkrati padec cen močno kvalitetnega svetlega medu, ker se je interes zanj zmanjšal. Trenutno pa je situacija na avstralskem trgu taka, da temnejše sorte medu še naprej pridobivajo pri ceni, kajti po njih je povpraševanje največje. Po drugi strani pa je ponudba močno kvalitetnega svetlega medu postala večja od povpraševanja, kar je povzročilo padec cene in ta trend se še nadaljuje.

Obilen pridelek medu jeseni 1984 pa je pomenil, da se je pojavilo na tržišču obilo temnega medu po nizkih

cenah, kar je sprožilo silen razmah pakiranja tega medu.

Tudi v letu 1983 so se cene izvoznega medu dvignile na doslej najvišji nivo. To pa je povzročilo hkratno povišanje cen temnih vrst medu in to

do stopnje, da se podjetja, ki embalirajo temen med, soočajo s problemom, kako si zagotoviti dovolj velike količine medu po ceni, ki jo morajo plačati.

MALI OGLASI

KUPIM prevozni čebelnjak za prevoz 36 AŽ panjev z atestom. Ponudbe na tel. 061 210 992.

PRODAM 7 novih panjev AŽ devetsatarjev. Andrej Klinar, Plavški rovt 8 a, Jesenice na Gorenjskem.

KUPIM knjigo Sodobno čebelarstvo I in II del. Cena po dogovoru. Emil Gomezel, Dol pri Vogljah 10, 66221 Dutovlje.

PRODAM več kilogramov cvetnega prahu. Informacije po telefonu 061 349 154, v večernih urah.

PRODAM sedem čebeljih družin na satju (devet satov). Ludvik Rode, Triglavška 23, 61235 Radomlje, tel. 722 562 (061).

KUPIM 100 čebeljih družin na AŽ ali LR satih (brez panjev), v aprilu in maju. Pozneje kupim tudi naravne roje. Ponudbe s ceno pošljite na naslov Planinšek-Kolesa Marija, Ljubnica 71, 63205 Vitanje.

PRODAM petnajst naseljenih AŽ panjev devetsatarjev. Franc Sajovic, Naklo 176, tel. 064 47 236.

PRODAM novo ročno prešo za satnice — firma Graze., Alojz Gorenc, Družinska vas 52, Smarješke toplice tel. 068 84 996.

KUPIM prevozni čebelnjak TAM 2001 ali podobne velikosti, star do 12 let in predelan za prevoz AŽ panjev z atestom. Tone Tome, Tacen 46 a, 61211 Šmartno pod Šmarno Goro tel. 061. 59 169.

PRODAM dvosatno točilo primerno za začetnike in 30 litrsko stiskalnico za sadje (okovje iz nerjavečega jekla). Ivan Draksler, Lušečka vas, Poljčane.

RADIJSKA PREDAVANJA ZA ČEBELARJE FEBRUARJA

- 2. februar — Kaj moramo upoštevati pri načrtovanju čebelarjenja v novi sezoni.
- 12. februar — Seleksijska služba za kranjsko čebelo.
- 23. februar — Pomen regrata za čebele

ZČDS IMA NA ZALOGI

Zveza čebelarских društev Slovenije vam nudi naslednje knjige:
Priročnik za čebelarje začetnike, Čebelarstvo, Mladi čebelar in Moč medu.

OB DVESTOTI OBLETNICI GLAVARJEVE SMRTI
PETER PAVEL GLAVAR, LANŠPERŠKI GOSPOD

(nadaljevanje)

Čebelarstvo leto je delil na tri obdobja, s tem pa tudi svoja čebelarstva opravila. Prvo obdobje se je začelo spomladi, nekako po svečnici, ko je stehal panje in so se čebele dobro izprašile. Nato je pričel spomladanski pregled. Vsakemu panju je odvzel dno, ne da bi ga obračal, ga očistil drobirja in mrtvic, ugotovil moč čebelje družine, količino zalege in morebitno bolezen. Po moči je razdelil plemenjake na več vrst. Panjem, ki so bili slabi in se tudi po nekaj tednih niso popravili, je odvzel matice in jih shranil, slabiče pa dodal kot podklade močnejšim. Ko so se tako okrepili, jih je spet ločil in jim vrnil prejšnje matice. To je delal zato, da si je ohranil število plemenjakov. Panje, ki so bili tako po moči kakor po zalegi najboljše, je določil ali za medarje ali za rojenje. Za medarje je določil panje s starim satjem in jih je pred ajdo pregnal v deloma s satjem napolnjene priklade, za rojenje pa panje z mladim satjem. Medarjem je po potrebi dodajal podklade, vendar vsako šele potem, ko so čebele prejšnjo docela zasedle.

Drugi pregled je opravil pri čebelah konec poletja. Izločil je brezmatične panje in okužene ter si ogledal vsak panj kot pri prvem pregledu. Ta pregled mu je pokazal, katerim panjem je bilo treba dati pred ajdo novo naklado (podklado), polne naklade pa je z močnih panjev naveznil na slabše, na močne pa prazne.

Med je jemal čebelam v oktobru. Pri novih panjih s prikladami je bilo opravilo nekoliko drugačno. Tistim panjem, ki so imeli starejše satje, je odvzel gornjo naklado, podklado pa, če ni bila izdelana. Če pa je bila tudi ta polna medu, je odvzel zgoraj še drugo naklado.

Jesenski pregled je bil obračun čebelarjenja vsega leta. Vse ugotovitve med letom je vpisal v zapisnik, vnovič presodil moč vsakega panja, bolezen, matico in podobno.

Panje, ki so imeli premalo hrane, je dokrmil ali pa pregnal v bolj medene priklade in tako pripravil odbrane plemenjake za zimo. Jeseni panjev ni veliko odeval, pač pa je to storil februarja, ko se je v panju porajala nova zalega.

Glavarjev pomen je tudi v tem, ker je svoje znanje nesebično razdal tudi drugim.

Razsvetljenke ideje 18. stoletja so v drugi polovici stoletja dosegle tudi Avstrijo, ki ji je vladala Marija Terezija. V duhu teh idej so med drugim začeli ustanavljati kmetijske družbe, ki naj bi skrbele za napredek kmetijstva in obrti po deželah, zlasti tisto, kar bi bilo kmetu in podložniku v praktično korist in bi ga materialno povzdignilo.

Leta 1767 so ustanovili kmetijsko družbo tudi v Ljubljani. Med njenimi člani so bili največ plemiči, duhovščina in višji uradniki. Uradni jezik je bil nemški in takšne so bile tudi publikacije. Zato so slovenskemu kmetu malo koristile. Delovni program kmetijske družbe je obsegal tudi čebelarstvo, po katerem je bil med člani te družbe prav gotovo najbolj razgledan prav Peter Pavel Glavar.

1768. leta je ljubljanska kmetijska družba prejela od dunajske vlade v presojo Predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah. Kmetijska družba v Ljubljani je naročila svojemu članu Petru Pavlu Glavarju v Lanšprežu, naj Predlog preuči in poda svoje mnenje o njem. Glavarjev odgovor je poleg preišljenih nasvetov vseboval zlasti podroben opis načina čebelarjenja pri nas v tej dobi.

OBVESTILO ČEBELARSKIM DRUŠTVOM IN NJIHOVIM ČLANOM

Ponovno prosimo vsa društva, da nam čimprej vrnejo izpolnjene vprašalnike in seznane članstva. Podatki so nam nujno potrebni zaradi sestavljanja poročil za letno skupščino.

Društva bodo prejela tudi anketne liste za popis stojišč.

Prosimo, da bi bil popis po priloženih navodilih opravljen čimprej, ker si bomo z njim lahko zelo pomagali pri nadaljnjem oblikovanju pašnega katastra.

Kolikor vemo, imajo nekatera društva že izdelane tudi svoje pašne rede. Ker je sestava pašnih redov tudi ena od nalog pri oblikovanju pašnega katastra, prosimo društva, ki jih že imajo, da nam jih pošljejo kot vzorčni material. Hkrati prosimo tudi, da nas seznanjajo s svojimi izkušnjami v zvezi z uresničevanjem pašnih redov.

Društva obveščamo, da je podpisan samoupravni sporazum o dolgoročnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev pri selekciji kranjske čebele. Delo bo potekalo pri kmetijskem inštitutu Slovenije v okviru oddelka za živinorejo. Za to delo je določen mladi čebelar in dipl. ing. agr. Janez Poklukar.

Opozarjamo čebelarje in čebelarske organizacije, da je rok za pregled mrtvic 30. marec. Predvsem čebelarji prevaževalci naj poskrbijo, da bodo uredili vse v zvezi z zdravstvenimi pregledi čebel, da kasneje ne bi imeli težav. Čebelarji,

ki želijo pregledati svoje čebele, morajo preko svoje organizacije ali samostojno o tem obvestiti pristojno veterinarsko organizacijo. Vzorce mrtvic jemlje veterinar ali druga pooblaščen oseba. Za prevaževalce je obvezen pregled mrtvic na nosemo in pršico. Hkrati opozarjamo čebelarje, naj čimprej pregledajo svoje družine tudi na hudo gnilobo in, če pride do suma okužbe, o tem obvestijo pristojne veterinarske organe. Če bodo dovolj zgodaj ukrepali, bodo do nastopa paš lahko bolezen že sanirali. Opozarjamo tudi, da so čebelarji sum na hudo gnilobo dolžni prijaviti po zakonu in v primeru radikalne sanacije so upravičeni tudi do odškodnine.

Glede dimljenja proti varo obveščamo čebelarje, naj se dosledno držijo navodil, ki so priložena zdravilom. Če bi opazili kakšne anomalije, ki bi lahko imele škodljive posledice, naj takoj pokličejo pristojno veterinarsko službo. Lahko tudi že pred uporabo zdravila shranijo majhen košček zdravila za morebitno kasnejšo analizo. Če opazijo, da ima zdravilo drugačen videz, kot so ga imela druga, naj ga raje ne uporabljajo. V nekaterih primerih so čebele po uporabi zdravila začele trumoma zapuščati panje. V takih primerih svetujemo, da popolnoma odprejo žrela in panje tudi zadržijo, da se čim prej prezračijo.

Tajništvo

S. 4. REDNE SEJE IO ZČDS

JOZE BREGAR

IO je obravnaval regijska posvetovanja. V razpravi so po uvodnih predsednikovih dodatnih pojasnilih sodelovali skoraj vsi člani IO. Skupna ugotovitev je bila, da taka regijska posvetovanja vsekakor opravičujejo svoje delo in da so potrebna tudi v prihodnje. Predvsem so na regijskih posvetovanjih obravnavali letošnje občutno povišanje članarine, za katerega po so vsi člani IO menili, da je nujno. Potrebno bo obravnavati in ustrezno opredeliti članstvo družinskih članov, ki ne prejemajo Slovenskega čebelarja.

Člani IO menijo, da je tako članstvo mogoče samo v ožjem družinskem krogu, vendar pa tega statutarno še nimamo urejeno.

Nadalje je IO precej časa posvetil razpravi o organizaciji kongresa Apimondije v Jugoslaviji. Glede na stabilizacijske razloge in na kadrovske možnosti se je IO opredelil, da ni možnosti za organizacijo dovolj kvalitetne prireditve in tako pooblastil delegacijo za SPOJ, da se izrazi proti organizaciji kongresa v Jugoslaviji. Hkrati je IO menil, da način

finansiranja kongresa s prispevkom 1 kg medu na panj od čebelarjev nikakor ni primeren in da taka akcija prav gotovo ne bi bila uspešna.

V letu 1985 naj bi prvič podelili 3 nagrade iz sklada Petra Pavla Glavarja. Sklad naj bi ustanovili iz prispevkov delovnih organizacij, prispevkov družbenih organizacij in društev in prispevkov posameznikov. IO je imenoval tudi upravni odbor sklada: Dušan Švara, Vinko Krajnik, Aleš Mižigoj, Jože Bregar, Ernest Margon, Bruno Krištof, Marjan Skok in Andrej Jernej.

Izvoljen je bil tudi odbor za SLO in DS pri ZČDS: Stane Todor, Andrej Petelin, Ivan Bajt, Janez Mihelič in Vinko Krajnik.

Sprejeli so tudi predlog o povečanju avtorskih in drugih honorarjev pri ZČDS, predvsem v zvezi z zaposlenimi delavci.

Na predlog komisije za odlikovanja predlaga IO ZČDS SPOJ-u za odlikovanje »napredni čebelar« našega dolgolet-

nega in vsem znanega sodelavca Slovenskega čebelarja ter vodjo komisije za čebelarški naraščaj tovariša Martina Menceja.

IO je sprejel tudi načrt za mednarodno sodelovanje ZČDS, ki vključuje predvsem že utečeno sodelovanje z zamejskimi slovenskimi čebelarstvi organizacijami in s čebelarji v francoskem Grenoblu, izmenjavo čebelarstvene literature in morebitne akcije, za katere bi menili, da je naše sodelovanje koristno.

Postavljeno je bilo tudi delegatsko vprašanje, v katerih primerih lahko skupščine občin zahtevajo od posameznih čebelarjev pri navajanju svojega premoženjskega stanja tudi navajanje števila čebeljih družin v panjih in kako je z obdavčenjem dohodka od čebelarjenja. Tajništvo je dobilo nalogo, da do prihodnje seje pripravi odgovor.

Član IO Venče Tinta je poročal o sodelovanju naše delegacije na čebelarški prireditvi v Stari Gorici, kjer so govorili predvsem o varovi.

PRAZNOVANJE 65-LETNICE ČEBELARSKÉ ORGANIZACIJE V DOMŽALAH IN RAZVITJE PRAPORA

PROF. JANEZ MIHELIC

Čebelarstvo društvo Domžale je 11. novembra preteklega leta praznovalo 65-letnico organiziranega čebelarstva v občini Domžale. Ob tej priložnosti so prizadevani čebelarji razvili tudi društveni prapor. Praznovanje je bilo v Kulturnem domu na Viru pri Domžalah; udeležilo se ga je nad 150 čebelarjev iz občine Domžale, navzoči pa so bili tudi predstavniki sosednjih čebelarstev organizacij, predsednik ZČDS tov. Andrej Petelin, predstavnik pokrovitelja zavarovalnice Triglav enota Mengeš tov. Gubanc in predstavnik občinske kmetijske zemljiške skupnosti inž. Gorše, iz Volčjega potoka. V izredno zanimivem kulturnem programu sta sodelovala otroški in dekliški pevski zbor OŠ J. B. T. Domžale pod vodstvom Metke Pichler. Nastopali so tudi recitatorji iz Volčjega potoka, otroci pa so izvedli kratek program o čebelah.

Predsednik društva Domžale Franc Grajzer je nato orisal zgodovino čebelarstva in čebelarstve organizacije v občini Domžale in med drugim dejal:

»Z organiziranjem čebelarjev po vsej naši domovini po podružnicah, ki so bile povezane v osrednje Čebelarstvo

za Slovenijo, se je s hkratnim izdajanjem čebelarstvega strokovnega glasila »Slovenski čebelar« (l. 1898) začela dvigati strokovna raven vseh slovenskih čebelarjev.

Tako so na našem področju ustanovili prvo čebelarstvo podružnico v Krtini dne 9. marca 1919; vanjo se je že prvo leto včlanilo 88 čebelarjev iz Domžal, Krtine, Doba, Moravč, Lukovice, Ihana, Radomelj in drugih krajev. Za prvega predsednika so izvolili Janka Rahneto, notarja na Brdu, članarine pa je vsak plačal po 8 kron.

Ze v prvem letu so organizirali enodnevni čebelarstveni tečaj, kjer so se seznanjali s pomenom naše čebele za trgovino, z ravnanjem s čebelami od roja do izrojenca, z vzrejo matic, čebeljimi boleznimi itd.

Take tečaje ali predavanja so prirejali vsako leto. To je zapisano v lepo ohranjeni knjigi zapiskov, kjer so zabeležena vsa dogajanja čebelarstve podružnice Krtina z vzorno pisavo, in sicer od ustanovitve l. 1919 do zadnjega vpisa v knjigo dne 22. aprila 1941, iz katerega je razvidno, da je tajnik podružnice Julij Mayer, šolski upravitelj v Dobu, oddal

Predsednik
čebelarkega
društva Domžale
tov. Franc Grajzer
je razvil prapor

nemškimi okupacijskim oblastem vso dokumentacijo in denar.

Tako predstavlja današnja čebelarška družina Krtina, ki deluje v sestavi čebelarkega društva Domžale, prvo čebelarško organizacijo, ki je začela delovati na področju sedanje občine Domžale. Novo čebelarško društvo Domžale je zato sprejelo letnico 1919 kot začetek organiziranega čebelarstva na tem področju, za kar imamo, kot že omenjeno, lep pisni dokaz, ki je za občino Domžale zgodovinskega pomena.

V glasilu čebelarkega društva za Slovenijo »Slovenski čebelar« pa v 9. številki l. 1924 preberemo:

V tekočem letu se je na novo ustanovila podružnica v Domžalah. Tako praznuje letos čebelarška družina Domžale tudi okroglo 60-letnico.

Drugi dve podružnici v sestavi čebelarkega društva Domžale, t. j. čebelarška družina Homec in čebelarška družina Lukovica pa sta bili ustanovljeni l. 1945.

Vse štiri omenjene družine so skupaj z družinami Kamnik, Vodice, Komenda, Moravče itd. od leta 1945 sestavljale čebelarško podružnico Domžale, kjer je bilo organiziranih 264 čebelarjev (z 1716 AŽ panji, 800 kranjiči in drugimi panji). V letu 1956 pa so reorganizirali čebelarke podružnice, potem pa ustanovili čebelarško društvo Kamnik-Domžale. Ta organizacija je delovala do lanskega leta, na kar sta se dve bivši družini odcepili in postali samostojni društvi, to sta Kamnik in Komenda, v Moravčah pa so se za to odločili leta 1973.

Čebelarško društvo Domžale, ki je bilo ustanovljeno lani januarja s čebelarškimi družinami Homec, Lukovica, Krtina in Domžale, obsega celotno področje občine, razen Moravč.

V društvu je organiziranih 155 čebelarjev, ki čebelarijo z 2400 gospodarskimi panji.

Društvo nadaljuje aktivno delo zavzeto kot v prejšnji organizaciji, posebno pa skrbi za:

— dobro in trdno organizacijo, trdno povezano z Zvezo čebelarških društev za Slovenijo. Zavedajmo se, da so se za to naši predniki dolgo prizadevali in da se je šele nato začel nagel vzpon v čebelarstvu v organiziranem delovanju si lahko medsebojno izmenjavamo izkušnje, si mesebojno pomagamo in tako koristimo sebi in skupnosti.

— izobraževanje. Brez znanja ni uspeha na nobenem področju, tako tudi v čebelarstvu ne. Rezultati, v našem primeru čebelji pridelki (med, vosek, cvetni prah itd) se lahko gibljejo v razmerju 1:10. Zato lahko rečemo: več znanja več medu. Naše društvo si prizadeva in si bo še naprej, da organizira različna čebelarška predavanja, pač v okviru svojih možnosti.

— zdravstveno varstvo čebel. Posebno skrbimo za zdravje čebel. To je danes še posebej pomembno, ko se je v naše panje vgnezdila varoza. Ponekod, zlasti v drugih republikah, je napravila že veliko škode, ko je uničila po 50% in več čebeljih družin. V Sloveniji smo jo tako rekoč čakali, ker smo bili dobro organizirani in seznanjeni z njo v našem glasilu »Slovenski čebelar« in s predavanji. Panju bomo tudi z varozo lahko uspešno Ob stalni budnosti in doslednim ukrepanjem čebelarili, malomarnost pa bo kaznovana s propadom. Verjetno bodo predvsem tisti, ki niso vključeni v naše vrste in so zato manj poučeni, prav kmalu občutili posledice. Naše društvo je ustanovilo komisijo za zdravstveno varstvo čebel, katere člana sta tudi občinski veterinarski inšpektor in predstavnik ve-

terinarskega zavoda Kamnik, ki skrbi za organizirano zatiranje kužnih bolezni čebel. Ne smemo namreč ob navalu varoze spregledati drugih bolezni čebel, od katerih je posebej nevarna gniloba čebelje zalege.

— oskrba čebelarjev

Društvo skrbi tudi za organizirano nabavo sladkorja za jesensko in pomladansko krmljenje čebel. Kupuje ga pri Napredku v Domžalah. Skupno nabavljamo tudi zdravila, v teh naših posebnih razmerah pa še bencinske bone.

— izobraževanje mladih

Nekateri naši čebelarji pomagajo osnovnim šolam s praktičnim prikazovanjem pri čebelnjakih in s teoretičnim poukom o čebelah v posameznih razredih.

— povezovanje z drugimi čebelarskimi organizacijami

Poleg stalnega stika z našo »Zvezo čebelarskih društev«, se občasno sestanemo tudi s sosednjimi čebelarskimi društvi, predvsem s ČD Moravče, ČD Kamnik in ČD Komendo. Povezujemo se zlasti, ko gre za zdravstveno varstvo čebel in za predavanja. Več naših čebelarjev pa je organiziranih v kooperacijo HP Medex.

Poleg organiziranega delovanja pa je med našimi čebelarji zelo veliko neformalnih stikov, izmenjav znanja, zelo koristnih informacij in prijateljskih čebelarskih pomenkov. Kako pomembni so podatki ob pravem času, pa najbolje vedo čebelarji prevaževalci. Srce te dejavnosti je v našem društvu vsem nam znani Janko Janežič.

Ob koncu pa bi se rad zahvalil:

— zavarovalnici Triglav za pokroviteljstvo,

— krajevni skupnosti Vir, ki nam je dala na razpolago to dvorano in nam tako veliko pripomogla k izvedbi našega programa,

— HP Medexu za finančno podporo,

— osnovni šoli Josip Broz Tito in članom mladinske organizacije Homec za pripravo današnjega kulturnega programa ter posebej njihovima vodjema tov. Pichlerjevi in tov. Hladnikovi.

— članom vseh štirih čebelarskih druščin, ki so vsak s svojim delom pripomogli k uspešni pripravi današnje slavnosti.

— Zahvaljujem se vsem vam, ki ste počastili naš praznik s svojo navzočnostjo.

Po slavnostnem govoru je predsednik društva ob pomoči drugih članov razvil društveni prapor, na katerega so pripelje trakove vse štiri čebelarske družine, ki sestavljajo čebelarsko društvo Domžale in zavarovalnica Triglav. Nato je predsednik Franc Grajzer podelil priznanja zaslužnim članom. Za častnega predsednika so razglasili izredno zaslužnega čebelarja Janka Janežiča, katerega zaslug je, da je čebelarska organizacija v občini Domžale tako močna in uspešna. Odlikovanja so prejeli: Matej Blejc — A. J. I. stopnje Andrej Koželj, Franc Kovač in Drado Mrdženovič pa odlikovanje A. J. II. stopnje. Tov. Janežič se je v imenu vseh odlikovancev zahvalil za priznanja in obljubil še nadaljnjo pomoč pri akcijah društva.

Praznovanje kakor tudi samo dejavnost društva pa je podprl tudi sklad za pospeševanje kmetijstva občine Domžale, IS občine Domžale, in občinski sindikalni svet. Na praporu je bilo tudi več kot sto žebličkov, ki so jih prispevale organizacije in člani. Proslavo so domžalski čebelarji sklenili v veselem razpoloženju ob glasbi, pa tudi na kulinarčne dobrote niso pozabili. Tako bo ostalo praznovanje vsem udeležencem v lepem spominu, kar je nagrada organizatorjem, ki so v organizacijo vložili veliko truda.

ČEBELARSKI HUMOR

JOŽE SELIŠKAR

Sredi lepega jesenskega popoldneva smo se lani 18. oktobra na ljubljanskih Zalah poslovili od znanega in uglednega ljubljanskega čebelarja Jožeta Seliškarja. Z njim smo slovenski čebelarji izgubili staro čebelarstvo korenino, kakršnih živi danes med nami le še malo.

Rodil se je 8. aprila 1908 v Trnovem kot sin kmečkih staršev. V mladosti se je posvetil zidarstvu poklicu, toda s svojo vztrajnostjo in sposobnostjo se je izpopolnjeval in postal potem stavbenik. V svoji stroki se je nato tako uveljavil, da je zaslovel po vsej Ljubljani kot odličen strokovnjak za gradbene zadeve. Dolgo so ga mikale čebele in ko si jih je po vojni omislil, je kmalu naraslo število njegovih panjev. Tedaj so ga pritegnili v svoje vrste takratni napredni čebelarji prevaževalci. Kot si danes ne moremo zamisliti sodobnega prevažanja brez prevoznih čebelnjakov, tako v tistih letih po vojni ni bilo mogoče čebelariti brez praktičnih zložitljivih čebelnjakov. Jože si jih je ogledal in potuhtal marsikaj novega, tako da so postali zares popolni. Načrte zanje je objavil v Sodobnem čebelarstvu. S svojim prirojenim čutom za praktičnost in iznajdljivost je marsikako čebelarstvo pripravil ali orodje izboljšal ali pa napravil kaj novega. Tako je že pred Vukeličem napravil pitalnik v okencih starih AŽ-panjev, in sicer je bil pri tem potreben le malenkosten poseg. Njegova zamisel je bila zažičevalna deska za utrjevanje satnic. Tudi zažičevanje AŽ-satnikov v obliki velike tiskane črke M je bila njegova zamisel in s statičnim računom je dokazoval, da je takšno zažičevanje najboljše. Še marsikatero stvar je izboljšal. Njegov idilični dom v Trnovem je postal nekako zbirališče ljubljanskih čebelarjev. Pri njem si lahko dobil vedno najnovejšo informacijo o različnih pašah in tudi o takratnih čebelarstvih dogodkih. Marsikak čebelarški začetnik je dobil pri njem ne samo nasvete, ampak tudi dejansko pomoč. Kadarkoli so nas obiskali ugledni čebelarški gostje iz tujine ali pa iz sosednjih republik, smo si vselej ogledali njegovo vzorno urejeno čebelarstvo.

Znano je bilo, da ima Jože vedno najbolj živalne panje. Sicer pa še povejmo, da je včasih na račun svojih čebelic celo zanemaril svoje poklicno delo. To se je zgodilo takrat, ko je moral s čebelami na dolgo pot. Vozil jih je po vsej Jugoslaviji: bil je v Banatu, v Mačvi, v Liki in na raznih krajih v Sloveniji, zadnja leta je rad vozil na akacijevo pašo v Goriška Brda. Sodil je med naše večje prevaževalce, saj je imel včasih tudi 80 panjev.

Pred nekaj leti je nenadoma obolel in zdravniki so ga komaj rešili. Bolj kot bolezen sama ga je potrla to, da ne bo mogel več čebelariti. Moral se je posloviti od svojih ljubljank. Toda niti leto dni ni zdržal brez njih. Spet je napolnil svoj čebelnjak, tokrat s samimi prašilčki, ki jih je sam izdeloval. Se nekaj dni pred smrtjo je dejal: »Škatle delam pa kar sam in to z nič kakšnim veseljem. Zdaj bom napravil še eno veliko zase.« Ni mu bilo treba. Sredi dela se je moral za vselej posloviti od njih.

Na zadnji poti ga je spremljalo veliko znancev, prijateljev in tudi čebelarjev. S svojimi prapori so se prišli posloviti ljubljanski in izanski čebelarji. Od nje ga pa sta se poslovila dva čebelarja: v poslovljni dvorani polhograjski župnik, ki je med drugim dejal, da je bil Jože odkritosrčen in pokončen mož, ki je vsakomur povedal, kar je mislil. Bil je originalen Trnovčan, ki ni imel dlake na jeziku in je bil zaradi tega znan med ljudmi. Njegov čebearski prijatelj in sopotnik na dolgih prevaževalskih poteh prof. Edi Senegačnik pa se je poslovil od njega v imenu ljubljanskih čebelarjev. Opisal je njegovo trnovo življenjsko pot, zlasti pa zaslužno čebelarstvo dejavnost in se mu v imenu vseh čebelarjev zahvalil za vse storjeno.

Jože Seliškar bo ostal v našem spominu kot dober, plemenit človek in zaslužen čebelar. Bil je res pravi čebelar z dušo in telesom. Malokdo je znal tako streči čebelar kot on. Zato pa so ga njegove ljubljanke nagrajevale ne samo s svojim žlahtnim pridekom, ampak so mu dajale tudi spokojnost, zadovoljstvo in tisto vedrino, s katero se je tako lepo uveljavil v svojem življenju.

Čebelarstvo družina Ljubljana in Ig

V SLOVO JOŽKU ŠLANDRU

Medobčinska zveza čebelarških organizacij Celje, še posebej pa čebelarji zveze čebelarških družin občine Celje, so se v petek, dne 3. avgusta poslovili od pokojnega Jožka Šlandra.

Poslovili so se na celjskem pokopališču, od koder so nato posmrtno ostanke pokojnika prepeljali v Ljubljano zaradi upepeljitve in nato žaro položili k večnemu počitku v torek dne 7. avgusta na pokopališču v Štepanji vasi pri Ljubljani. V Celju se je od Jožka poslovil predsednik medobčinske zveze čebelarških organizacij Celje tov. Jernej Andrej, s prapori pa je sodelovalo več čebelarških družin in društev celjske regije. Tudi pri pokopu žare v Štepanji vasi so bili navzoči praporščaki celjske regije, z govorom pa se je od Jožka poslovil sekretar Zveze čebelarških društev Slovenije tov. Jože Bregar.

Celjska regija je s smrtjo Jožka Šlandra izgubila odličnega čebelarja, še boljšega organizatorja čebelarške društvene dejavnosti in večletnega predsednika čebelarškega društva Celje in nato medobčinske zveze čebelarške organizacije Celje.

Jožko Šlander se je rodil 22. februarja 1906 v kmečki družini v Košnici pri Celju. V Celju je končal osnovno šolo, gimnazijo in nato nadaljeval študij na pravni fakulteti v Ljubljani in postal diplomiran pravnik. Kot pravnik in dober strokovnjak je služboval v Kranju, Ljubljani in nato po drugi svetovni vojni v Celju. Kot višji pravni svetnik je delal na okrajnem ljudskem odboru Celje vse do ukinitve okrajev v Sloveniji. Nato je prevzel težko delo pravnika pri takratnem stanovanjskem podjetju Celje, kasneje samoupravni stanovanjski skupnosti občine Celje, kjer se je tudi upokojil.

Pokojnega Jožka poznamo skoraj vsi čebelarji Slovenije, saj je bil več kot 15 let član izvršilnega odbora Zveze čebelarških društev za Slovenijo, čebelarški predavatelj, 21 let predsednik čebelarškega društva Celje in kot pravni

strokovnjak izredno pravičen pri reševanju čebelarških organizacijskih vprašanj v Sloveniji. Kot organizatorja čebelarške društvene dejavnosti ga srečamo že v letu 1952, čebelariti pa je začel pred drugo svetovno vojno kot dijak pri očetu v Košnici pri Celju. Vojna vihra je tudi njega prizadela in izselili so ga v Srbijo. Ponovno je začel čebelariti nekaj let po končani drugi svetovni vojni. Velika je njegova zasluga za razvoj organiziranega čebelarstva v celjski regiji in Sloveniji. Bil je pobudnik ustanovitve čebelarške trgovine v Celju v okviru društva; trgovina še danes uspešno deluje in je v ponos čebelarjem. Takrat je zbral skupino čebelarjev, ki so vložili svoj denar kot začetni kapital za skromen začetek poslovanja trgovine Čebelarne Celje, ki se je do danes razvila v dober trgovinski lokal. Več desetletij je bil v izvršnem odboru čebelarške družine Celje in še v letih 1983 in 1984 je bil blagajnik medobčinske zveze čebelarških organizacij Celje. Nato mu je bolezen preprečila nadaljnje delo v čebelarški organizaciji. V listu Slovenski čebelar ga srečamo kot člana uredniškega odbora Zveze čebelarških društev Slovenije od leta 1964 do leta 1974 in nato kot člana izdajateljskega sveta Zveze ČD Slovenije od leta 1975 do leta 1982. Čudimo se, kako je vse to zmož, saj je bil še oče dveh otrok in izredno skrben za svojo družino. Vse njegovo delo v čebelarških organizacijah je bilo prostovoljno in ni zahteval zanj nikakršnih plačil.

Za vsa ta plemenita dela pri razvoju čebelarstva in čebelarške organizacije v Sloveniji je Jožko prejel mnogo priznanj, pohval in odlikovanj. Odlikovan je bil z redom Antona Janše III., II., in I. stopnje ter še z zlato značko Zveze čebelarških organizacij Jugoslavije.

Dragi Jožko, bil si človek človeku in kot takega te bomo z velikim spoštovanjem ohranili v trajnem spominu vsi, ki smo te poznali, še posebej pa tvoji prijatelji in sodelavci — čebelarji. Želimo ti miren počitek v slovenski zemlji, ki ti je bila najljubša.

Medobčinska zveza
čebelarških organizacij Celje

AVGUST DRVODEL

Dne 4. julija 1984 je pri farni cerkvi v Črni na Koroškem naznanil zvon žalostno vest, da je preminil naš vzorni član in prijatelj Avgust Drvodol.

Nešteti spomini me silijo, da napišem nekoliko vrstic, s katerimi želim utešiti bol nas vseh, ki smo ga imeli radi in s katerimi je pokojni Avgust med prvimi sodeloval kot član odbora ob ustanovitvi našega društva Žerjav.

Rodil se je 24. 10. 1910 leta v številni družini pod Peco, občina Pliberk — zdaj v Avstriji.

Življenje pokojnega Avgusta ni bilo lahko. Že v zgodnji mladosti je izgubil starše. Kot otrok si je moral iskati svoj kos kruha pri tujih ljudeh v teh težkih časih po prvi svetovni vojni. Nato se je zaposlil pri rudokopih v mežiških rudnikih. Prišla je druga svetovna vojna in tudi ta mu ni prizanesla. Okusil je okupatorske zapore in internacijo. Spomladi 1944. leta je šel v partizane.

Pravo življenje je zaživel po osvoboditvi. Takrat se je poročil in zgradil prijeten dom, ob njemu pa čebelnjak. Izpolnila se mu je dolgoletna želja, da je lahko svobodno pasel svoje ljubljene čebele pod obronki Uršlje gore.

Za svoje vestno delo je prejel več priznanj, med njimi tudi odlikovanje »Reda A. Janše III. stopnje«.

Zadnje tedne svojega življenja, čeravno hudo bolan, nas je spremljal pri našem delu v društvu in tako je nastala v njem po njegovem odhodu velika praznina.

Na zadnji poti ga je pospremila veliko vaščanov in čebelarjev, ki so se poklonili njegovemu spominu.

Naj mu bo lahka slovenska gruda!

Ivan Kladnik
Čebelarstvo društvo
Žerjav

STANE MRAK

26. junija 1984 se je nenadoma končala življenjska pot Staneta Mraka, čebelarja ČD Tacen.

Rodil se je 11. novembra 1920 v kmečki družini, kar mu je omogočilo, da je že od rane mladosti občutil tesno navezanost na naravo, ki jo je ohranil vse življenje. Med odrasčanjem se je izučil za mizarja in je ta dela opravljal vse do upokojitve. Dočakal jo je v novem domu, ki si ga je zgradil nedaleč od rojstne vasi Stanežiče, v Vikračah pod Šmarno goro. S čebelarjenjem se je bavil celih 30 let, in to povsem ljubiteljsko. Čebele so mu vedno pomenile sprostitev in možnost umika v svet, kjer je lahko pozabil na vsakdanje skrbi.

Njegovo čebelarstvo ni nikoli presevalo obsega, ki bi mu predstavljal preveliko dodatno obremenitev ob poklicnem delu in delu na domači kmetiji.

Člani ČD Tacen bomo tov. Mraka ohranili v spominu kot tihega in vestnega čebelarja.

ČD Tacen

OBVESTILO KMETIJSKEGA INŠTITUTA SLOVENIJE

Služba za selekcijo kranjske čebele pri KIS vabi k sodelovanju čebelarje s čistimi rodovi kranjske čebele. V letu 1985 bomo potrebovali za selekcijsko delo več čebeljih rodov čiste kranjske čebele. Vse zainteresirane čebelarje naprošamo, da se javite pisno ali po telefonu na Kmetijski inštitut Slovenije, Hacquetova 2, 61000 Ljubljana (tov. Janez Pokljugar) tel. (061) 323 064, ali na ZČDS, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana, 61000 Ljubljana, tel (061) 210 992. V prijavi navedite število družin, kraj stalnega stojišča in točen naslov. Čebelarji prevaževalci pa navedite kraje kamor vozite čebele.

Kmetijski inštitut Slovenije

ZDRAVILA ZA ČEBELE — DALMED SPLIT

Poleg preparata APIAKARIDIM^R, ki ga proizvajamo že tri leta in je namenjen za zdravljenje varoze, vam v letošnjem letu priporočamo naša nova zdravila:

VAROCID^R — zavitek in lističe — spomladanski z amitrazom

VAROCID^R — zavitek in lističe — poletni na osnovi malationa

VAROCID^R — zavitek in lističi — jesenski na osnovi tediona

Zdravilo v obliki zavitka se uporablja na že znan način, tako da dim, ki nastaja v kadičniku pri zgorevanju zavitka, puhamo v panje. Lističe z zdravilno substanco prižgemo da tlijo v vsakem panju po eden. V kolikor uporabljamo vsa tri zdravila v navedenih letnih časih, preprečimo nastanek odpornosti varoe na posamezno zdravilo in lahko varoo zatiramo zelo uspešno vso čebelarstvo sezono.

Pri zdravljenju noseme vam priporočamo NOZECID^R in NOZEMAVETR. Zdravili nista sestavljeni na osnovi antibiotikov kar je pomembno ker ni nevarnosti, da bi prišli antibiotiki v med, pa tudi odpornost se ne pojavi.

NOZECID^R je tekoč in ga dodajamo hrani ali vodi za čebele. Uporablja se tudi za dezinfekcijo satja, pribora in panjev.

NOZEMAVETR — je zdravilo v obliki praška. Zelo dobro zdravi noseme. Pospesuje razvoj čebelje družine in povečuje donos medu. Zahtevajte naše prospekte.

Vsa naša zdravila lahko kupite v čebelarstvih prodajalnah, kmetijskih trgovinah in veterinarskih zavodih.

PROIZVAJAJA:

»DALMED« dalmatinska pčelarska zadruga SPLIT,

Končarjeva 10

— tel. 058 523 299, 522 951 telex: 26438.

List izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarstvih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992.

Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Sivic, Boris Slavec, Jože Bregar.

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik.

Glavni urednik: Janez Mihelič prof.

Lektor: Danica Bizjak prof.

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex — Boris Slavec.

Letna naročnina za nečlane 1.400.—, za tujino 2.400.—, za člane čebelarstvih organizacij drugih republik 1.400.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 150.— dinarjev za tujino 260.— dinarjev.

Odpovedi med letom: ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 18.000.— din, pol strani 10.000 din, četrt strani 5.000.— din. Splošni oglasi: beseda 30 dinarjev. Članj imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20 besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 30 dinarjev. Članarina znaša 1.000.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

St. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Revijo sofinancira RSS.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 9700 izvodih.

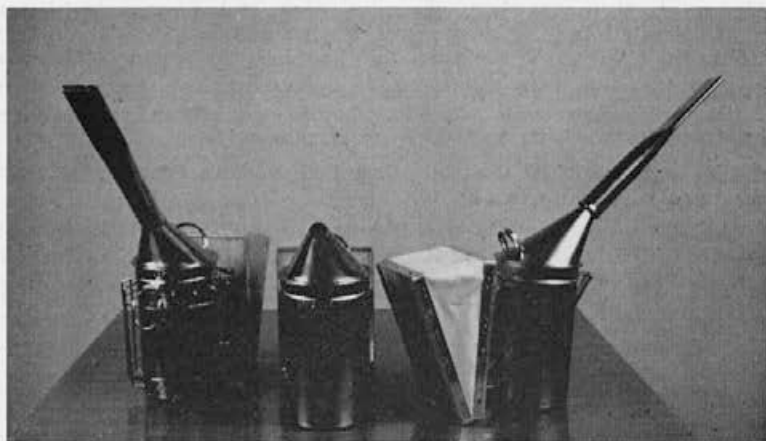
Rokpisov ne vračamo.

hp**medex
ljubljana**

Miklošičeva 30

telefon: 316 455
321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK
Ljubljana
50100-601-10404

KADILNIK NA MEH

(art. 209/a) z nastavkom (art. 226)

Kadilnik je osnovni čebelarški pripomoček. Zaradi pojava varoze pri čebelah in ustreznih zdravilnih preparatov proti njej (dimni akaricidi) smo v Medexu izdelali kakovosten in večnamenski kadilnik, ki ga čebelarji že poznajo in z zadovoljstvom uporabljajo.

Kadilnik je izdelan iz dekapirane pločevine in galvansko zavarovan. V kadilniku je dodatno rešetkasto dno — gorišče, ki omogoča boljši dovod zraka v gorišče. Poseben ventil preprečuje vsesavanje dima v meh. Sam meh ima veliko kapaciteto, kar omogoča maksimalno dovajanje zraka v gorišče.

Z montažo nastavka na kadilnik in z uporabo ustreznih dimnih akaricidov v kadilniku dobimo odlično pomagalo za borbo proti varozi.

V letošnjem letu bomo na kadilniku izvedli določene izboljšave, in sicer:

- azbestno tesnilo na kapi kadilnika,
- zapiranje kape z mehanskim zapiralom,
- varovalno mrežo za montažo na obod kadilnika.

Kadilniki so v prodaji v naših poslovalnicah.